

Obrana

**Kosovské
memento**

Zázrak zmierenia

Výstava ILA 2004

Záchranári zo Sliacha

ISSN 1336 - 1910

9 771336 191007

Vojaci očami detí

Vojna - kolektív žiakov ZŠ
pre sluchovo
postihnutých Bratislava

Redakcia dvojtyždenníka OBRANA v spolupráci s organizátormi Dňa detí s Ozbrojenými silami SR a Slovenským rozhlasom, ktorý podporil aj Vojenský opravárenský podnik 027 v Trenčíne, dňa 20. 5. 2004 vyhodnotila 3. ročník výtvarnej súťaže Vojaci očami detí. Za najlepšie práce v kategórii mladších žiakov vyhlásila odborná porota vedená akad. maliarom Antonínom Smažilom, práce Viktora Horvátha a Mariána Gažiho zo Špeciálnej základnej školy internátnej v Ždani pri Košiciach. Ďalšie dve rovnocenné prvé miesta získali Maroš Forner zo Smoleníc a Zuzana Turiaková z Rakovej. Prácu Kataríny Moravcovej z Čierneho pri Čadci porota ocenila i prémiou. V kategórii starších žiakov boli udelené tri prvé ceny. Získal ich Mário Slezák z Trnavy, Jozef Juhász zo Ždane a kolektív žiakov zo Základnej školy internátnej pre sluchovo postihnutých z Bratislavy. Na súťaži sa zúčastnilo 155 školákov z celého Slovenska, čo bolo najviac v doterajšej histórii súťaže. Najlepšie práce boli vystavené počas osláv Dňa detí s Ozbrojenými silami SR a Slovenským rozhlasom, ktoré sa uskutočnili 29. mája 2004 v obci Zámutov, v okrese Vranov nad Topľou. Ocenené práce budú zároveň vystavené 25. júna v Klube Ministerstva obrany SR v Bratislave počas Dňa otvorených dverí ministerstva obrany pri príležitosti skončenia školského roka.

Pavol VITKO

Foto Jozef MICHNICA

Kresba „Vojačka“ od Kataríny Moravcovej z Čierneho pri Čadci sa páčila aj kapitánke Andrei Ižarikovej

Parašutisti - Viktor Horvát, Ždaňa

Vojaci sa zdravia - Zuzana Turiaková, Raková

Na stráži - Jozef Juhász, Ždaňa

Obrana armáda

Dvojtyždenník Ministerstva obrany SR
Založený v Clevelande (USA) v roku 1914
Obnovený v Bratislave v roku 1993
Ročník XII, č. 11/2004
Do výroby zadané: 20. 5. 2004

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
vo Vydavateľskej a informačnej
agentúre KOD KaMO

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847

Zástupca šéfredaktora:
pplk. Mgr. Jozef MICHNICA,
tel.: 0960 312 980

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ,
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520

Redaktori:
pplk. Milan ČIPKA, tel.: 0960 312 980
pplk. Ing. Andrej GÁFRIK, tel.: 0960 313 054
Jozef ŽIAK, tel.: 0960 312 984

Fotografi:
Peter DOVINA, Miroslav GYÜRÖSI
Tel.: 0960 312 395

Jazyková úprava:
PhDr. Soňa RAČKOVÁ

Vedúci vydania:
Andrej GÁFRIK

Grafická úprava:
Magnet Press, Slovakia

Adresa redakcie:
Dvojtyždenník Obrana-Armáda
VIA KOD KaMO
Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava
E-mail: slezakovam@mod.gov.sk
www.mod.gov.sk, www.mosr.sk

Rozširuje:
Magnet Press, Slovakia
Mediaprint Kapa, PoNS

**Distribúciu a predplatné
pre SR zabezpečuje:**
Magnet Press, Slovakia, s. r. o.
Teslova 12, P. O. Box 169
830 00 Bratislava 3
Tel./fax: 02/44 45 45 59 – predplatné
Tel./fax: 02/44 45 46 28 – administratíva
E-mail: magnet@press.sk
www.press.sk

Tlač:
Kasico, a.s.
Beckovská 38, 823 61 Bratislava
Tel.: 02/48 20 96 33, Fax: 02/43 63 13 12
E-mail: marketing@kasico.sk
www.kasico.sk

Nevyžiadany a uverejnený obrazový
materiál a rukopisy nevraciam.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93
ISSN: 1336-2910

OBSAH

Kosovské memento	4 – 5
Spoločne proti nenávisti a násiliu	6
Minister v Škandinávii	7
Krotitelia červeného kohúta	8
Záchranári zo Sliacha	9
Predstavujeme krajiny aliancie	10 – 11
Technika – Drobníčky	12 – 13
Výstava aerokozmickej techniky ILA 2004	14 – 17
Slávne zbrane: Grummanovské „Pekelné mačky“	20
História: Najstaršia vojenská prísaha v slovenčine	21
Zázrak zmierenia	22 – 23
Vzťah k Bohu, úcta k národu ..	24
Inovácie v mierových operáciách	25
Analýza: Európska obranná agentúra (2. časť)	26 – 27
Kronika rezortu obrany	29
Jubilanti pod krídlami akadémie	30
Plavci z Dukly na olympiádu ..	31
Z útvarov	32
Oddych	33
Súťaž	35

Fotografia na titulnej strane:

Desiatnik Jaroslav Včelka je jeden zo stovky príslušníkov Ozbromených síl SR, ktorí pôsobia v misii NATO-KFOR v Kosove v spoločnom česko-slovenskom prápore
Foto Milan ČIPKA

Editoriál

V tomto čísle sa stretávajú svoju atmosférou dva absolútne rozličné svety, v ktorých zohrávajú hlavné úlohy vojaci.

Prvým je Kosovo a jeho znepriatení obyvatelia (strany 4, 5, 6). Tamojší Albánci, kedysi diskriminovaní centrálnou vládou v Belehrade, nevyužívajú dnes jedinu príležitosť, aby na území Kosova neposilnili svoju už takmer absolútnu etnickú dominanciu. Zmierenie? Ale kdeže! Až na marcové nepokoje sa síce viac-menej nestrieľa, čo je nepochybne veľkou zásluhou vojsk KFOR vedúcich NATO. Reálne zmierenie sa albánskej a srbskej komunity nie je však otázkou dňa. Pre všetkých - bohužiaľ.

Na druhej strane Lurdy a ich vojenská púť (strany 22, 23, 24). Azda najdôležitejší bol jej začiatok pred 56 rokmi. Vtedy sa tu začali stretávať francúzski a nemeckí vojaci. Pri prechode nemecko-francúzskymi hranicami, kde už dávno absentujú colníci aj „pasováci“, si človek vie len ťažko predstaviť tú strašnú mieru nenávisti, ktorá oddeľovala po 2. svetovej vojne oba národy. Hranica dobra a zla, ktoré si každý predstavoval ináč. Dokázali ju prekenuť. Aj s pomocou vojakov, ktorí si vymysleli, že na znak zmierenia sa budú stretávať v mariánskom katólickom pútnickom meste na upáti Pyrenej. Tento rok sem prišlo 15-tisíc vojakov z vyše tridsiatich krajín. Poliaci stáli pri svojich niekdajších nepriateľoch Nemcov aj Ukrajincov, Slovinci nemali žiadne spory s Talianmi, britská aj írská zástava priateľsky viali popri sebe. Spoločné modlitby, sprievody, omše, večer trocha zábavy, výmeny adries, priateľstvá. Posolstvo silnej pozitívnej atmosféry troch výnimočných dní. Keby to tak fungovalo všade, môžeme hovoriť o znovunavrátaní raja na zem či o pohodovej idylke bezproblémovej zemegule.

Bohužiaľ, najmä vojaci najčastejšie vidia tú horšiu, ba najhoršiu tvár sveta. Vedeli by najlepšie rozprávať, že stav všeobecnej ústretovosti je zatiaľ v nedohľadne. Aj preto je dobré, že sa v Nitre konal skutočne reprezentatívny seminár OSN – zástupcovia 49 krajín sa radili, ako v budúcnosti zefektívniť mierové misie pod vlajkou spoločenstva národov (strana 25). Na siedmej strane prinášame spravodajstvo z prehlbovania dobrých vzťahov so Švédskom a Nórskom, kde bol na návšteve minister obrany Juraj Liška. Tiež sme zaregistrovali návštevu štátneho tajomníka Martina Fedora v Žiline, kde sa snažil pomôcť riešiť problémy tamojším „gabčikovcom“ (strana 29). Ani oni, hoci svojím spôsobom elita ozbrojených síl, ich nemajú málo. Keď je však chuť ich riešiť, je to OK.

Pavol VITKO, šéfredaktor

Čatár Miroslav Hepka
z Trebišova (vpravo)
a slobodník Marek Okenka
z Partizánskeho hliadkujú
v mestečku Obilič,
ktoré bolo hlavným
miestom nepokojov

Kosovské memento

Aj vďaka prítomnosti 17-tisíc príslušníkov mierovej misie KFOR v Kosove neprerástli marcové nepokoje do ďalšieho vojnového konfliktu v tejto časti európskeho kontingentu. Bohužiaľ, ani prítomnosť vojakov však nemohla zabrániť tragickým udalostiam, pri ktorých dochádzalo k vraždám, násilnostiam, vypaľovaniu nemocníc, škôl, rodinných domov. Sfanatizované davy ničili kultúrne pamiatky a za obeť im padlo i niekoľko kostolov. Jednou z možných príčin vzniku týchto udalostí bola smrť troch detí kosovských Albáncov. Údajne sa utopili po útoku psov, ktoré vraj do nich nahuckali miestni Srbi. To sa nakoniec nepreukázalo. Táto udalosť ale nahrála tým, ktorí chceli, aby prepukli nepokoje. Je ťažké byť sudcom. Nikto už nezistí, kde bola skutočná príčina nepokojov. Vzájomná nevraživosť medzi kosovskými Srbmi a kosovskými Albáncami má korene v dávnej minulosti.

Odvaha a hrdinstvo

Stočlenný kontingent slovenských vojakov je ubytovaný na základni Šajkovac. Majú tu dobré zázemie, kvalitnú stravu, možnosti na oddych a relaxáciu, internet, posilňovňu. Na televíznom okruhu je možné sledovať programy českej a slovenskej televízie.

V polovici mája prišli nové posily. Väčšinu príslušníkov slovenského kontingentu tvoria vojaci trebišovského mechanizovaného práporu. Podstatná časť vojakov sa vrátila do vlasti. Tridsaťtri z nich sa rozhodlo zostať v misii ďalší polrok. Medzi nimi i veliteľ slovenského kontingentu a zároveň zástupca veliteľa spoločného práporu major Ján Parimucha. „Pred cestou do

misie som si uvedomoval, že do podvedomia vojakov z iných armád, ktorí sú nasadení v misii KFOR, sa môžeme dostať len svojou profesionalitou,“ zauvažoval veliteľ.

Prvé mesiace v misii boli relatívne pokojné, až prišli spomínané marcové udalosti. „Na tých približne desať dní nezabudne nikto z nás do konca svojho života. Čaglavica, Obilič, Plemetina, Kosovo Polje, Lipljan, Babin Most, Sekirača, Podujevo a ďalšie kosovské mestá sa stali centrami, v ktorých prepukli najväčšie nepokoje. Najdramatickejšia situácia bola 17. marca, ale aj v ďalších dňoch. Naši vojaci, spolu s českými, fínskymi, švédskymi kolegami mali za úlohu ochraňovať menšiny, zabraňovať prejavom etnického násillia, udržiavať poriadok, zaisťovať bezpečné prostredie v priestore svojej pôsobnosti,“ vyratúval veliteľ.

Na vojakov KFOR hádzali demonštranti kamene, vyhrážali sa im veľavravnými posunkami, ozývala sa strelba. Dokonca hádzali po nich granáty, ktoré ale našťastie nevybuchli. „Desať dní prežili vojaci spoločného práporu vonku v teréne. Na spánok nebolo ani len pomyslenia. Občas sa nám podarilo na pár hodín zdiemnuť. Okolo nás horeli domy, nemocnice a proti vojakom v uliciach sa valili tisíce demonštrantov. Ani jeden zo slovenských vojakov nezlyhal. Veliteľ roty por. Marián Brinček, jeho zástupca por. Branislav Mitura a vlastne všetci vojaci zvládli napätú situáciu so čťou. To nie je len môj názor. Takto nás hodnotil veliteľ spoločného práporu pplk. Josef Kopecký, ale i veliteľ mnohonárodnej brigády švédsky generál Anders Bränström. V niekoľkých prípadoch zasta-

Prechádzame cez mestečko Obilič, neďaleko najväčšieho kosovského mesta Priština. Ruch, ako v každom inom meste. Školáci idú do školy, dospelí posedávajú v útulných kaviarničkách. Predavači ponúkajú svoj tovar. Je druhá polovica mája a mesto žije svojím životom. Do krutej reality dnešného Balkánu nás vrátil pohľad na hliadku ozbrojených vojakov slovenského kontingentu, ktorý je súčasťou spoločného česko-slovenského práporu v mierovej misii KFOR.

vili demonštrantov až varovné výstrely do vzduchu,“ zaspomínal mjr. J. Parimucha. V Kosove sa v týchto dramatických okamihoch ukázali v najlepšom svetle nielen vojaci, ale aj technika. Bojové vozidlá pechoty BVP-1 a ľahké obrnené vozidlá typu Aligator so slovenskými vojakmi dokázali zastrašiť a zastaviť dav demonštrantov. Mali z nich obrovský rešpekt.

Zranený vojak

Počas marcových nepokojov zahynul francúzsky vojak misie KFOR a 43 vojakov utrpelo zranenia rôzneho druhu. Dramatické okamihy prežil rotný Jozef Demčák a vodič UAZ-u slob. Rastislav Uzoráš: „Prechádzali sme v noci pod mostom, na ktorom horel autobus UN. Demonštranti útočili na vozidlá UNMIK (medzinárodne organizovaná štátna správa). Odrazu z mosta začali na nás hádzať obrovské kamene. Jeden z nich prerazil plátennú strechu na UAZ-e. Veliteľ rotný Demčák sa otočil a opýtal sa, či sme všetci v poriadku. Bohužiaľ, jeden z nás nemal šťastie. Zasiahol ho kameň. Život mu zachránila kevlarová prilba a neprestrielná vesta, ktorú mal na sebe.“

Vodič vozidla Aligator slob. Jaroslav Korčinský sa zamyslel nad udalosťami v Obiliči z inej stránky: „Medzi demonštrantmi som videl doslova deti. Hádzali po nás kamene, zápalné fľaše. Aj ony sa podieľali na ničení a vypaľovaní domov obyvateľov srbskej menšiny. Vtedy som si pomyslel, aká je to strašná tragédia pre tieto národy. Aj ja mám doma deti v ich

veku a nechcem ani len pomyslieť na to, že by sa podobná situácia mohla odohrať aj u nás. Udalosti v Kosove sú mementom pre celú Európu.

Zachránený zvon

V marci každý zo slovenských vojakov prežil na misii v Kosove svoj príbeh. Vojaci spoločného práporu bránili i kostol v Podujeve. V stredu 17. marca sa dav demonstrantov vydal ku kostolu. Naši vojaci začali strieľať do vzduchu. Ani to však nezastavilo sfanatizovaný dav. Tých niekoľko vojakov nemalo šancu, a tak na rozkaz veliteľa ustúpili. Dav okamžite zničil náhrobné kamene na cintoríne, doniesli sudy s horľavinami a zapálili ich. Explózia zničila podstatnú časť kostola. Slovenským vojenským policajtom kpt. Jozefovi Kaščákovi, npor. Ladislavovi Ódorovi a ppráp. Jaroslavovi Moravčíkovi sa podarilo zachrániť vzácny zvon z tohto kostola. „Naši vojaci nás informovali, že zvon odviezol starček na vozíku s bielym koňom. Neverili by ste, koľko bielych koní je v okolí Podujeva. Nakoniec po dlhom pátraní sme objavil vozík a neskôr i ukrytý zvon. Veliteľ práporu ho po nepoko-

Zachránili kostol v Gračanici. Niektorí by im mal za toto všetko poďakovať a aspoň podať ruku.“

Počas nepokojov boli do akcie zapojení všetci príslušníci práporu. Z veliteľstva mnohonárodnej brigády prišla požiadavka na strázenie základne brigády. Do Prištiny, kde je dislokované veliteľstvo, odišlo 9 žien, ktorým velila kpt. Ž. Trojanová. „Boli s nami logistky, vodička z ošetrovne... Každý deň sa nám ušlo na spánok len niekoľko hodín, oblečené v plnej zbroji, pretože sedem z nás permanetne strážilo tábor. Stála som na bráne, keď vojaci KFOR odvážali Srbov k príbuzným do Srbska. Starci, ženy, deti, celé rodiny prišli o všetko. Vo vypálených domoch im zhorel nábytok, oblečenie, osobné veci. Zhorela im časť života zachytená na fotografiách v rodinných albumoch, ktoré sa tiež zmenili na popol,“ zvažovala psychologička.

Ticho pred búrkou?

Dnes je situácia v Kosove relatívne pokojná. Vojaci spoločného česko-slovenského práporu odchádzajú každý deň hliadkovať do oblasti, za ktorú zodpove-

KFOR v Kosove

Operácia NATO - KFOR Joint Guardian vznikla na základe rezolúcie Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999. Hlavnou úlohou síl KFOR je lokalizovať medzietnické konflikty a násilnosti, udržať ich pod kontrolou a ďalej znižovať etnické napätie, bojovať so zločinnosťou a vytvárať bezpečné prostredie v oblasti. V silách KFOR pôsobí v súčasnosti 17-tisíc vojakov. V štruktúre KFOR je päť mnohonárodných brigád.

Spoločný česko-slovenský prápor tvorí 408 českých a 100 slovenských vojakov. Základ slovenskej časti práporu tvoria vojaci mechanizovaného práporu z Trebišova. Spoločná jednotka pôsobí v zóne zodpovednosti mnohonárodnej brigády stred (MNB C). Veliteľom brigády je fínsky brigádny generál Antti Lankinen. V brigáde okrem českých a slovenských vojakov pôsobia príslušníci ozbrojených síl Fínska, Švédska, Veľkej Británie a Severného Írska a Lotyšska.

Na operácii KFOR sa OS SR zúčastňovali od 7. septembra 1999. Naši ženisti vtedy pôsobili v rámci mnohonárodnej brigády Juh pod nemeckým velením do 31. marca 2002. Po nasadení česko-slovenského mechanizovaného práporu sa ženisti vrátili na Slovensko.

Spoločný česko-slovenský prápor je nasadený v misii NATO - KFOR od 20. februára 2002. Hlavné sily sú dislokované v priestore tábora Šajkovac. Slovenská jednotka pôsobí v spoločnom prápore na základe uznesenia vlády SR č. 745/2001 z 15. augusta 2001 a uznesenia NR SR č. 1664/2001 zo 17. októbra 2001.

Priestor zodpovednosti práporu sa rozkladá v severovýchodnej časti Kosova. Má rozlohu 1 150 km². Provincionalná hranica medzi Kosovom Srbskom a Čiernou Horou meria 102 kilometrov.

Na základe uznesenia vlády SR č. 137 zo 17. februára 2004 a uznesenia NR SR č. 865 z 11. marca 2004 zrušila SR národné obmedzenie vojenskej jednotky OS SR v operácii KFOR. Na základe týchto rozhodnutí sa môže slovenská jednotka použiť na plnenie úloh kdekoľvek v spoločnom operačnom priestore. V prípade, že by národné obmedzenia neboli zrušené, naši vojaci by nemohli spolupôsobiť pri plnení úloh s inými jednotkami v rámci misie KFOR. Takéto rozhodnutie je v súlade so zámermi NATO, vytvorili sa tak podmienky na flexibilnejšiu reakciu slovenskej jednotky na nové požiadavky aliancie v oblasti spoločného operačného priestoru.

Veliteľom spoločného práporu je pplk. Antonín Genser, veliteľom slovenského kontingentu a zároveň zástupcom veliteľa v spoločnom prápore je major Ján Parimucha, veliteľom slovenskej 3. mechanizovanej rotý je por. Marián Brinček.

Slobodník Imrich Girman z Čejkova pri Trebišove sprevádzal a ochraňoval členov srbskej komisie a majiteľov domov, ktorí prišli zmapovať škody na svojich spálených domoch

joch odovzdal zástupcom cirkvi,“ uviedol npor. L. Ódor.

Ženy v zbroji

V spoločnom prápore pracuje 18 príslušníčok českých a 6 príslušníčok Ozbrojených síl SR. Jedna z nich, psychologička kpt. Žaneta Trojanová na našich chlapcov nedá dopustiť. „Všetci by si zaslúžili medailu za odvalu. Predstava, že by to vzdali, v ich prípade neprichádzala do úvahy. Báli sme sa o nich. Boli a sú skvelí, úžasní, majú veľké srdcia. Veľmi trpeli, keď videli plačúce ženy a deti, horiace rodinné domy, školy kostoly. Začali zuby a išli ďalej. Aj vďaka nim nedošlo k väčším tragédiám.

dajú. Sprevádzajú školské autobusy so srbskými deťmi, ktoré tu zostali, monitorujú situáciu v mestách. Ochraňujú členov srbskej komisie a majiteľov domov, ktorí prišli zdokumentovať škody na svojich majetkoch. Sú pripravení kedykoľvek ochraňovať menšiny a plniť ďalšie úlohy v rámci misie KFOR. Ani jeden z nich si však neželá, aby sa zopakovali marcové udalosti. Pri pohľade do histórie konfliktov v tejto časti Balkánu je bohužiaľ isté, že potrvá dlho, pokiaľ si znepriatelené tábory podajú ruky na znak zmierenia a pokoja. Dovtedy tu bude nevyhnutná prítomnosť vojakov misie KFOR, medzi ktorých patria i vojaci zo Slovenska.

Milan ČIPKA

Veliteľ spoločného česko-slovenského práporu v misii NATO-KFOR pplk. Antonín Genser: Spoločne proti nenávisti a násiliu

• Pán podplukovník, velíte spoločnému práporu, ktorého príslušníci počas marcových nepokojov v Kosove na jednotku zvládli nepokoje v priestore svojej zodpovednosti. Zmenili sa úlohy práporu po týchto krízových udalostiach?

Práve v týchto májových dňoch sa počas rotácie vymenila väčšina príslušníkov práporu. Odišli skúsení vojaci, ktorí zažili tieto udalosti. Už pri preberaní priestoru zodpovednosti a funkcií sme od nich získali množstvo neoceniteľných skúseností, informácií, ale hlavne praktických rád. Počas nepokojov v okolí mesta Priština, Obiliči, Plemetine a v ďalších oblastiach sa príslušníci práporu každý deň ocitali v zložitých situáciách. Aj vďaka ich duchaprítomnosti, odvahe a profesionalite nedošlo k ďalšej eskalácii napätia. Spoločný prápor získal uznanie od najvyšších predstaviteľov misie KFOR, ale aj príslušníkov iných armád, ktorí majú zastúpenie v misii. Chcem, aby sa aj v ďalšom období hovorilo o našom spoločnom prápore len v superlatívoch. Naďalej zabezpečujeme ochranu menšín v priestore našej zodpovednosti, hliadkujeme na cestách, v mestách, osadách, ale aj pozdĺž 102 kilometrov dlhej provincionalnej hra-

nice so Srbskom a Čiernou Horou. Udržiavame poriadok, bezpečnosť, monitorujeme situáciu. Obyvatelia, ktorých ochraňujeme, sa na nás spoliehajú a veria nám.

• V spoločnom prápore velíte vojakom z dvoch suverénnych štátov. Ako vnímate túto situáciu?

Na strednej, ale aj vysokej škole nás učili českí i slovenskí profesori, takže nemám s velením žiadne problémy. Dovolím si tvrdiť, že takmer polovica mojich najlepších priateľov pochádza zo

Veliteľ spoločného česko-slovenského práporu v misii NATO-KFOR pplk. Antonín Genser prevzal velenie práporu 16. mája 2004.

V roku 1983 ukončil štúdium na Vojenskom gymnázii v Opave. O štyri roky neskôr získal titul inžiniera po ukončení štúdia na Vysokej vojenskej škole pozemného vojska vo Vyškove. Velil čate, rote, práporu v rámci tankových a mechanizovaných útvarov. Pred odchodom do misie velil 42. mechanizovanému práporu v Táboře. Zúčastnil sa na medzinárodných cvičeniach v Nemecku a Škótsku. Podplukovník A. Genser je ženatý a má dve deti.

Slovenska. Tu v Kosove ide skôr o to, aby sa nám spoločne podarilo splniť operačné úlohy, ktoré dostávame z velenia misie KFOR. Teší ma, že pracujem so skutočnými profesionálmi z Čiech a Slovenska. Vojaci

v spoločnom prápore sú perfektne vycvičení, presne vedia čo sa od nich očakáva.

• Aký je váš osobný a profesionálny cieľ na tejto misii?

Je to moja prvá misia, takže chcem v Kosove získať čo najviac skúseností z oblasti velenia v rámci medzinárodných jednotiek, zdokonaľiť sa v angličtine. Čo je však najdôležitejšie, chcem aby náš spoločný prápor patril i naďalej k najlepším v rámci operácie KFOR v Kosove. Naším cieľom je i to, aby sa v priestore našej zodpovednosti už neopakovali udalosti z marca, keď dochádzalo k vraždám

a iným násilnostiam, ako bolo vypaľovanie domov obyvateľov menšín. A čo je najdôležitejšie? Aby sa všetci príslušníci vrátili z misie zdraví domov k svojim rodinám do Čiech a na Slovensko.

Veľa podôb má pôsobenie našich vojakov v misii KFOR v Kosove v rámci spoločného česko-slovenského práporu. Jednou z nich je poskytovanie zdravotníckej pomoci miestnemu obyvateľstvu.

Lekári z práporného obväziska, medzi ktorých patrí aj nadporučík MUDr. Miroslav Obtulovič z Dolného Kubína, absolujú zvyčajne každé dva týždne cestu za pacientmi žijúcimi v horských osadách. V súrnych prípadoch to býva i častejšie. Nadporučík MUDr. M. Obtulovič pracoval pred odchodom do misie v ružomberskej Ústrednej vojenskej nemocnici. Do misie KFOR nastúpil v polovici októbra minulého roka.

Doktor z hôr

V Kosove sa neraz aj v hlbokom snehu brodili s kolegami za pacientmi do osady Sekirača.

V nadmorskej výške takmer tisíc metrov, neďaleko provincionalnej hranice so Srbskom a Čiernou Horou, žije 21 obyvateľov srbskej národnosti. „Väčšina z nich má vyše sedemdesiat rokov. Žijú tu desiatky rokov. Aj napriek veľkému nebezpečenstvu počas marcových nepokojov odmietli opustiť svoje domovy a odísť za príbuznými do Srbska,“ povedal nám lekár, s ktorým sme sa viedli za pacientom v sanitnom UAZ-e.

Pod ochranou vojakov sa sanitka s lekárom a jeho asistentom kpt. Miroslavom Némcom z Čáslavi vydala jarnými dažďami zničenou a rozbahnenou cestou k chorému, vyše 90-ročnému Todorovi Cicmilovi. Na samote pri lese sa s lekárom srdečne zvitl starosta Rašo Perović a príbuzní chorého starčeka. „Žena mu zomrela pred deviatimi rokmi. Teraz sa oňho stará bratova manželka,“ informoval nás starosta a dojatým hlasom pokračoval: „Doktorovi, jeho kolegom a vašim vojakom vďačíme za veľa. Nikdy nás tu nenechali napospas osudu.“

Chorý starček dostal dva infúzne roztoky a ďalšie lieky. „Je veľmi dehydrovaný, má i slabé srdiečko. Títo ľudia sa väčšinou liečia doma, na nemocnicu nechcú ani len pomyslieť,“ trpko konštatoval lekár, keď vyšetril jedného z najstarších obyvateľov osady.

Slnko pomaly zapadalo nad týmto čarokrásnym, ale veľmi nepokojným kútom kosovskej provincie. Pred dvoma rokmi neďaleko osady zahynul slovenský vojak rotný Miroslav Hajdúch. Pri malom pamätníku sú vždy čerstvé kvety... Doktor z hôr, ako nazvali miestni obyvatelia npor. MUDr. Miroslava Obtuloviča, sa s osádkou terénnej sanitky vydal na cestu do tábora v Šajkovaci.

Stranu pripravil Milan ČIPKA

Počas návštevy Švédska minister Juraj Liška rokoval so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany Švédskeho kráľovstva Jonasom Hjelmom (vpravo)

Zo sveta aliancie

Generálny tajomník NATO Jaap de Hoop Scheffer v Bruseli naznačil program istanbulskeho samitu aliancie v dňoch 28. a 29. júna slovami, že toto podujatie ukáže NATO v novom svetle ochrany bezpečnosti - obranou stability. Počas samitu sa očakáva aj prijatie niekoľkých významných rozhodnutí týkajúcich sa okrem iného ďalšieho posilnenia pozícií aliancie v Afganistane v rámci príprav na tamojšie nadchádzajúce voľby, ukončenia misie NATO v Bosne, ako aj posilnenia partnerských vzťahov s krajinami v oblasti Stredomoria.

...

Francúzsko, Rusko a Kanada sa budú zúčastňovať na obnove Iraku, ale jednotky do krajiny nevyšlú. Počas stretnutia krajín G8 vo Washingtone to vyhlásili ministri zahraničných vecí týchto troch krajín. Podľa šéfa francúzskej diplomacie Michela Barniera je na riešenie irackej krízy potrebný politický a nie vojenský prístup.

...

Španielske jednotky v Iraku odovzdali velenie nad operáciami v ich základni v juhoirackom meste Divaniáh americkým jednotkám. Španielsky generál José Manuel Munoz, ktorý bude základňu riadiť až do úplného odchodu jeho jednotiek, počas ceremonálu vzdal hold španielskym vojakom zabitým v Iraku, ocenil ich prácu a poďakoval za spoluprácu miestnym obyvateľom i koalíčnym jednotkám.

...

Grécke úrady vyjadrili presvedčenie, že bezpečnostné opatrenia počas aténskej olympiády sa ukončia v plánovanom termíne 1. júla. Grécko vyčlenilo na bezpečnosť počas letných olympijských hier medzi 13. a 29. augustom jednu miliardu eur, pričom o bezpečnosť 16-tisíc športovcov a tisíce dobrovoľníkov sa bude starať 70-tisíc príslušníkov poriadkových síl. Pomoc NATO bude pozostávať z poskytnutia služieb prieskumných lietadiel AWACS, stredomorskej flotily aliancie a jednotky určenej na boj proti biologickým zbraňam.

...

V Prahe rokoval Výbor náčelníkov vojenských zdravotníckych služieb štátov NATO za účasti 130 delegátov z 25 krajín NATO a siedmich štátov zapojených do programu Partnerstvo za mier. Na programe zasadnutia výboru bolo okrem iného riešenie problému nedostatku vojenských zdravotníckych síl, ktoré by mohli rotovať v zahraničných misiách, ako aj otázky spojené s koordináciou práce a postupov zdravotníckych služieb jednotlivých armád.

Minister v Škandinávii

Minister obrany Slovenskej republiky Juraj Liška vykonal v dňoch 10. až 12. mája 2004 oficiálnu návštevu dvoch škandinávskych krajín – Švédskeho kráľovstva a Nórskeho kráľovstva. V prvý deň sa vo Švédsku stretol so štátnym tajomníkom Ministerstva obrany Švédskeho kráľovstva Jonasom Hjelmom. Obaja sa navzájom informovali o modernizácii a aktuálnej reforme ozbrojených síl na Slovensku a vo Švédsku. Rokovali aj o bezpečnostnej a obrannej politike Európskej únie, o pôsobení jednotiek ozbrojených síl oboch krajín v medzinárodných operáciách a o ďalších témach.

Obe strany privítali otvorenie švédskeho veľvyslanectva v Bratislave, ktoré podľa nich výrazne prispeje k zintenzívneniu bilaterálnych vzťahov. Minister obrany SR Juraj Liška navštívil aj Úrad pre výzbrojovanie Ministerstva obrany

Švédskeho kráľovstva a stretol sa so zástupcom náčelníka Generálneho štábu Švédska Hansom Berndtsonom.

Dňa 11. mája v popoludňajších hodinách minister obrany SR odletel s delegáciou do Nórska. Na druhý deň jeho oficiálna pracovná cesta pokračovala stretnutím s ministerkou obrany Nórskeho kráľovstva Kristin Krohn Devoldovou. Témou rozhovorov boli otázky bezpečnostnej situácie vo svete, účasť Nórska a Slovenska na mierových misiách a nadchádzajúci samit v Istanbuli. Kristin Krohn Devoldová informovala Juraja Lišku o skúsenostiach Nórska a o prínose zavedenia integrovaného Ministerstva obrany a Generálneho štábu nórskeho ozbrojených síl. Hovorili aj o prebiehajúcich reformách ozbrojených síl Nórska a Slovenska.

Text a foto Zenon MIKLE

Minister Juraj Liška a jeho nórska rezortná partnerka Kristin Krohn Devoldová pri prehliadke čestnej jednotky

Krotitelia červeného kohúta

Ostatní príslušníci Leteckej základne Sliač vlastne o nich ani veľmi nevedia. Svojím spôsobom je to aj dobré. Členovia zmeny technickej požiarnej záchranej pohotovosti sa najviac zviditeľnia vtedy, keď začne vyčínať červený kohút. Každý, kto niečo podobné na letisku zažil, spomína na to s neprijemným mrazením v chrbte do konca svojho života.

Veliteľ družstva požiarnej ochrany rotmajster Ján Borňák hovorí, že kým sa nič nestane, pripadajú si doslova ako „sivé myši“ základne. Do každej zmeny je okrem požiarnikov zaradený aj zdravotník a žeriavnik.

„Na pripravenosť všetkých sa kladú vysoké nároky. Okrem výbornej fyzickej pripravenosti musia byť odborníkmi v zdolávaní rôznych požiarov. Každý musí absolvovať zdokonaľovací kurz v žilinskej Škole požiarnej ochrany ministerstva vnútra. Ani on ho ale nemôže celkom dobre pripraviť na to »peklo«, ktoré môže nastať na letisku, keď začne horieť letecká technika plná paliva. Už vôbec nehovoriac o tom, že lietadlá sú na určité plnenie úloh vybavené aj leteckým strelivom a výbrojou. A nakoniec, dôležitým predpokladom, ktorý nemôže nesplňať každý požiarnik, je dobrá psychická odolnosť. Keď začne zmätkovo konať pri hasení požiaru, môže ohroziť životy svojich kolegov. O prípadných materiálnych škodách radšej pomlčím,“ zdôrazňuje veliteľ družstva. Rodák z Trebišova začal pôvodne študovať na Vojenskom gymnáziu v Banskej Bystrici. Po jeho zrušení prešiel do Košíc, kde na Vojenskej strednej škole leteckej získal špecializáciu letecké zabezpečenie.

Dodnes svoje rozhodnutie neľutuje. Prvým vážnejším prípadom, ktorý zažil na sliačskom letisku, bolo vyťahovanie Migu-21, keď vybehol pri pristavaní z dráhy. „Bolo po daždi, pôda rozmočená. Do tretej hodiny rannej sme vyťahovali stroj z blata. Pri takýchto a podobných situáciách sa najlepšie preverí, aký je potenciál každého hasiča. Za tých chlapov, čo tu mám, by som dal aj ruku do ohňa,“ uvádza na margo svojich podriadených rotmajster Borňák. A potom len skromne dodá, že by bolo dobré, keby sa ďalej pokračovalo v zabezpečovaní moderných hasičských technických pomôcok a výstroja na letisku.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Desiatnik Martin Karafa (v popredí)
a slobodník Ervín Kobera pripravujú
špeciálny výstroj

Skúška ohňom

Požiarnik slobodník Ervín Kobera si často spomína na udalosť z mája pred dvoch rokov. „Bolo presne dvanásť hodín a jedna minúta. Na štart bol pripravený Mig-29. Zrazu nám oznámili, že pri štarte začalo horieť lietadlo. Ako sme sa neskôr dozvedeli, pilot zistil, že mu spod motora šľahajú plamene. Stroj sa mu podarilo zastaviť a opustiť. K lietadlu sme sa presunuli zo severného stojiska po rolovacej dráhe. Počas presunu nás informovali o množstve paliva v nádržiach. Samotný zásah sme začali hneď po príchode. Stroj bol už riadne poškodený. Pri hasení sme boli dvaja požiarnici a strojník. Použili sme penu. Dost' dlho nám však trvalo, kým sme dostali oheň pod kontrolu. Neustále preskakoval z jedného motora na druhý. Keďže sme boli len dvaja, mohli sme hasiť iba jedným prúdom. Často sme sa presúvali z jednej strany lietadla na druhú.

Dovtedy som sa s takýmto požiarom nestretol. Keď horí letecký petrolej a začínajú sa chytať aj kovy, ktoré len veľmi ťažko možno uhasiť aj účinnými penidlami, idú všetky žarty nabok. Dnes, s odstupom času už môžem povedať, že som mal vtedy malú dušičku. Doslova som sa bál čo i len pomyslieť na to, čo by sa stalo, keby tých štyritisíc litrov leteckého paliva vybuchlo... Bola to pre mňa naozajstná skúška ohňom, tá pravá hasičská maturita. V požiarnej škole v Žiline sme sa síce učili zdolávať rôzne druhy požiarov, ale s tým, čo som zažil v máji pred dvoma rokmi na letisku, sa to nedá porovnať,“ spomína rodák zo Zvolena Ervín Kobera. Tento absolvent elektrotechnickej priemyslovky, ktorý začínal vo žvolenských železničných opravovniach a šesť rokov pracoval v armáde ako občiansky zamestnanec, je už vyše dvoch rokov profesionálnym vojakom.

– jož –

Trojka vo vzduchu

Začiatkom mája ich činnosť obdivovali návštevníci výstavy obrannej techniky IDEE 2004 v Trenčíne. Vrtuľník sa vznášal nad terénom. Po lane, ktoré viselo z dverí stroja, sa ako prvý spustil záchranár. Vzápätí po ňom sa dostal na zem zdravotník. Hneď bežal za pacientom, aby zistil, v akom je stave. K slovu sa dostali špeciálne dlahy na znehybnenie zraneného. Vrtuľník medzitým urobil vo vzduchu okruh. Keď znova „zastal“ nad záchranármi a pacientom, tí ho pripojili na lano. O chvíľu sa na ňom hompáľala celá trojica...

v akom je stave a potom pripravuje na transport, ale počas neho je k nemu pripútaná bližšie, aby s ním mohla komunikovať. Z druhej strany pacienta visí záchranár. V prípade potreby, pri vzdušných poryvoch, stabilizujú a natáčajú celú trojicu pod strojom pohybmi rúk. Svoju prácu nacvičujú najmä na letisku. Trochu ich mrzí, že niektorí príslušníci leteckej základne. „Nie vždy vedia doceniť význam ich práce. Asi si ho uvedomia až vtedy, keď sa nedajbože niečo stane,“ premýšľa nahlas Martina.

Príslušníci leteckej pátracej záchrannéj služby z leteckej základne Sliač ukázali návštevníkom výstavy len časť zo svojej činnosti. Dôstojník záchrannéj služby oddelenia padákovkej záchrannéj služby poručík Roman Veselý je vo funkcii od októbra minulého roku. Tento rodák z Košíc sa za posledné mesiace s celou osemčlennou skupinou zúčastnil na nespočetných náučkových.

„Našou hlavnou úlohou je v prípade potreby čo najskôr nájsť posádku, poskytnúť jej prvú pomoc a urýchlene ju odtransportovať do zdravotníckeho zariadenia. Aby sme boli čo najlepšie pripravení, musíme spoločne so zdravotníkmi neustále cvičiť zlaňovanie, prípravu podvesného zariadenia a transport pacienta,“ vytráňa hlavné úlohy poručík Veselý. Počas náučkov si vyskúšal nielen pozíciu pri pacientovi, zavesený na lane pod vrtuľníkom, ale aj v otvorených dverách stroja. Vtedy je jeho úlohou kontrolovať ostatných členov skupiny.

„Či sú správne „pozapínaní“, aby bez problémov pristáli na pevnej zemi. Pri podvesovaní pacienta a záchranára so zdravotníkom zasa dávam pozor, aby bol podves v správnej polohe. V prípade potreby komunikujeme pomocou posunkov. Vtedy cítim oveľa väčšiu zodpovednosť, pretože od mojej činnosti vo dverách závisí aj úspešnosť celej trojice zavesenej pod vrtuľníkom. Okrem toho je táto práca náročná aj po fyzickej stránke. Veď také lano má výšku päťdesiat metrov a poriadnu váhu. Vytiahnuť ho naspäť na palubu stroja v čo najkratšom čase, to dá poriadne zabráť. Najmä pri veternom počasí,“ hovorí Roman.

Význam dobrého zosúladenia práce celej skupiny pri plnení úloh zdôrazňuje

aj zástupca veliteľa letky, pilot vrtuľníka Mi-17 kapitán Peter Baliak. Od októbra minulého roka sa do nej úspešne začlenila aj zdravotníčka - záchranárka desiatníčka Martina Treuová. Pri preprave pacienta v podvese vrtuľníka má k nemu najbližšie. Nielen preto, že ho predtým prvá kontroluje,

Rodáčka zo Sereď sa prihlásila do ozbrojených síl v čase, keď ešte študovala v Trnave na Strednej zdravotnej škole. Aj ona však bola prekvapená, keď jej krátko po maturite prišiel list s oznámením, že má 1. júla nastúpiť do Martina na vojenčinu. Po absolvovaní základného výcviku viedli jej kroky do Kuchyne, na leteckú základňu. Odtiaľ ju vyslali do Žiliny na Zdravotnú poddôstojnícku školu.

Po návrate do Kuchyne zistila, že miesta pre profesionálov nie sú. Nakoniec zakotvila na leteckej základni Sliač. Najskôr ako zdravotná inštruktorka na posádkovej poliklinike. Táto robota ju však veľmi neoslovia. „Bola to samá služba a kancelárska robota. Preto ma potešilo, keď som sa dostala k záchranárom. Konečne som našla prácu, ktorá ma zaujala. Bolo to síce spočiatku fyzicky dosť náročné, ale trochu mi pomohlo, že som predtým športovala. Ešte na strednej škole som hrávala basketbal. Aj tak som ale mala pri prvom zlaňovaní z vrtuľníka malú dušičku,“ spomína Martina. Medzitým absolvovala niektoré ďalšie kurzy. Medzi nimi aj vodný záchranársky. Na ňom sa učili správne zachraňovať topiaceho. Keď po prvý raz visela s pacientom pod vrtuľníkom, niekoľkokrát sa obzrela, aby sa uistila, či je správne pripútaná. Ale skutočný záchranársky stres zažila zatiaľ len raz. „Mala som práve dvadsaťštyrihodinovú službu, keď sme vzlietli. Až počas letu som zistila, že máme namierené do Prešova, lebo neďaleko spadol vrtuľník. Taký istý typ, v akom sme práve leteli... Keď sme sa dostali nad miesto tragédie a uvidela som trosky stroja, po prvý raz som videla na vlastné oči, že aj takúto podobu môže mať moja práca. Bolo to dosť depresujúce. Našťastie na mieste havárie už bol pozemný sled, takže sme nezasahovali. Aj napriek tomu to zážitku by som svoju prácu nevymenila,“ hovorí desiatníčka Treuová. Jej dve civilné kolegyně končia dvojročné nadstavbové štúdium v Banskej Bystrici. Na jeseň by ich chcela Martina vystriedať a zároveň si postupne zlepšiť aj svoje stredoškolské znalosti angličtiny.

Stranu pripravil Jozef ŽIAK

Foto Peter DOVINA a kapitán Ján FIŤMA

Zdravotníčka Martina

Transportný vrtuľník CH-53G
z výzbroje 1. vzdušnej
mechanizovanej brigády
Foto NATO

Nemecká spolková republika

Zjednotený nemecký štát s oficiálnym názvom Bundesrepublik Deutschland je kľúčovým členom rozhodujúcich európskych politických, obranných a ekonomických organizácií. Vyplýva to hlavne zo skutočnosti, že Nemecko je najľudnatejšou (okrem Ruska) a ekonomicky najsilnejšou európskou krajinou.

Nemecká spolková republika je federálny demokratický a právny štát, ktorý je členom NATO od roku 1955. Svoju dnešnú podobu získal v októbri 1990 opätovným zjednotením s bývalou Nemeckou demokratickou republikou. Územne sa člení na šesťnásť spolkových krajín, ktoré majú v rámci federácie (spolok, Bund) suverénne a nezávislé postavenie. Hlavným mestom je Berlín.

Nemeckú obrannú a bezpečnostnú politiku v súčasnosti determinuje najmä fakt, že po zániku bipolárneho rozdelenia sveta a prijatí nových členov do Severoatlantickej aliance sa Nemecko z pozície štátu na „najhorúcejšej“ hranici medzi NATO a Varšavskou zmluvou dostalo hlboko do „týla“ aliance a je obklopené štátmi, s ktorými má nielen priateľské vzťahy, ale s väčšinou aj zmluvné obranné väzby. Nová strategická situácia sa, prirodzene, prejavila aj v kvalitatívnej a kvantitatívnej premene nemeckých ozbrojených síl, ktoré už nemusia čeliť „protivníkovi na východe“, ale musia byť schopné plniť bezpečnostné záväzky Nemecka v novej vojensko-strategickej podmienkach a dokázať adekvátne reagovať na krízy a asymetrické hrozby, ktoré môžu vzniknúť – a vznikajú – kdekoľvek na svete.

Obranný sektor

Poslaním spolkových ozbrojených síl – Bundeswehru – je podieľať sa na zaistení

bezpečnosti občanov štátu, na obrane systému demokratických hodnôt a ochrane nemeckých záujmov v európskom a transatlantickom kontexte. Bundeswehr má brániť a chrániť Nemecko pred akoukoľvek hrozbou proti jeho obyvateľom a teritóriu, prispievať k obrane jeho spojencov, predchádzať konfliktom a zabezpečovať krízový manažment, plniť záchranné a evakuačné úlohy, ako aj pomáhať štátnym orgánom a obyvateľstvu pri prírodných katastrofách alebo rozsiahlych haváriách, a to nielen v Nemecku, ale aj v zahraničí.

Podľa oficiálnych údajov slúžilo koncom roka 2003 v nemeckých ozbrojených silách 271 923 vojakov, mužov i žien, z toho 123 837 v pozemných silách, 51 348 vo vzdušných silách, 19 874 v námorných silách a 18 806 v zdravotníckej službe. Ďalších 48 003 vykonávalo rôzne funkcie v rámci tzv. podpornej služby ozbrojených síl a 10 055 pracovalo v iných oblastiach. Z celkového počtu bolo asi 60 000 kariérnych vojakov z povolania, asi 131 000 vojakov slúžiacich na základe kontraktu, okolo 60 000 vojakov povinnej základnej služby a približne 21 000 ďalej slúžiacich vojakov.

Hlavným veliteľom Bundeswehru v čase mieru je minister obrany, ale v čase vojny veliteľská právomoc prechádza v plnom rozsahu na predsedu vlády (kancelára). Najvyšším uniformovaným predstaviteľom ozbrojených síl je generálny inšpektor Bundeswehru, ktorý je porad-

com vlády vo vojenských otázkach a ktorý je zodpovedný ministromi obrany za vypracovanie a realizáciu celkovej koncepcie obrany. V tomto zmysle je nadriadený inšpektorom pozemných, vzdušných a námorných síl, ako aj zdravotníckej služby, ktorí sú zároveň zodpovední ministromi obrany za bojovú pripravenosť svojich druhov vojsk.

Nemecké ozbrojené sily v súčasnosti prechádzajú hlbokou reformou v súlade s dokumentom Zásady bezpečnostnej politiky a podľa koncepcie ďalšieho rozvoja Bundeswehru. Jej výsledkom majú byť „štíhlejšie“, flexibilnejšie, efektívnejšie, operatívnejšie a mobilnejšie ozbrojené sily s novou organizačnou štruktúrou, vybavené modernou technikou a spôsobilé plniť určené úlohy nielen na vlastnom teritóriu, ale i v krízových operáciách a operáciách na podporu mieru v Európe i mimo nej.

Aby sa udržala operačná pohotovosť, účinnosť a efektívnosť Bundeswehru, reformný plán naďalej počíta so zachovaním deväťmesačnej povinnej vojenskej služby, aj keď počet odvedencov klesne.

Výdavky na obranu by mali do roku 2006 dosahovať 24,25 miliardy € ročne a v roku 2007 by mali predstavovať 25,2 miliardy €.

Cieľový početný stav Bundeswehru – približne 250 000 vojakov a 75 000 civilných zamestnancov – sa má dosiahnuť v roku 2010. Spolkové ozbrojené sily sa budú skladať zo síl rýchlej reakcie (intervenčných síl) v počte 35 000 vojakov, stabilizačných síl (v počte 70 000 vojakov) určených na spoločné operácie v dlhšie trvajúcich konfliktach nižšej a strednej intenzity v širokom spektre operácií na stabilizáciu mieru a napokon podpor-

ných síl (147 500 vojakov), ktoré budú určené na rozsiahlu, trvalú a širokú podporu intervenčných a stabilizačných síl a na zabezpečenie základných činností Bundeswehru.

Pozemné sily (Heer)

Najvyšším vojenským funkcionárom v pozemných silách je inšpektor pozemných síl, ktorý riadi štáb pozemných síl. Tomuto štábu je podriadené veliteľstvo pozemných síl (**Heeresführungskommando** – HfÜKdo) a úrad pozemných síl (**Heeresamt** – HA). Početný stav pozemných síl bol v koncom roka 2003 približne 185 000 osôb (vrátane civilných zamestnancov), z toho 56 650 vojakov základnej služby.

Veliteľstvo pozemných síl HfÜKdo v Koblenzi velí bojovým jednotkám pozemných síl Bundeswehru (s celkovým počtom asi 95 000 osôb) a zodpovedá za ich riadenie, výcvik a prípravu na bojové nasadenie. Podlieha mu päť mechanizovaných divízií (tri sa označujú ako tankové a dve ako divízie pancierových gránátnikov), divízia špeciálnych operácií, divízia aeromobilných operácií a veliteľstvo podporných síl (**Heeresruppenkommando** – HTRKdo).

1. mechanizovaná (tanková) divízia s veliteľstvom v Hannoveri má približne 11 000 vojakov a okolo 500 civilných zamestnancov. Podliehajú jej tieto súčasti:

- 1. mechanizovaná brigáda (Hildesheim) pozostávajúca z 33. tankového práporu, 332. a 421. mechanizovaného práporu, 425. práporu samohybného delostrelectva, 803. mechanizovaného ženijného práporu a 141. logistického práporu;
- 9. výcviková tanková brigáda (Munster) s 334. a 93. výcvikovým tankovým práporom, 92. mechanizovaným výcvikovým práporom a 325. výcvikovým práporom samohybného delostrelectva.

Divíznemu veleniu okrem toho podlieha 1. spojovací prápor, 3. mechanizovaný prieskumný výcvikový prápor, 20. pluk podpory velenia a 1. zbor vojenskej hudby. V prípade mobilizácie by sa v rámci divízie aktivovala ešte 8. tanková brigáda.

Hlavnú bojovú silu **7. tankovej divízie** s veliteľstvom v Düsseldorfe predstavujú dve brigády:

- 14. tanková brigáda (Neustadt/Hessen) s 2. práporom samohybných kanóno-

vých húfnic, 154. a 64. tankovým práporom, 152. a 52. mechanizovaným práporom a 200. mechanizovanou ženijnou rotou;

- 21. tanková brigáda (Augustdorf), ktorá má 192. a 212. mechanizovaný prápor, 203. tankový prápor, 215. prápor samohybných húfnic, 1. mechanizovaný ženijný prápor a 51. logistický prápor;

Veliteľstvu divízie je podriadený 820. spojovací prápor, 5. mechanizovaný prieskumný prápor a 7. zbor vojenskej hudby. V prípade spoločnej operácie síl NATO by pod velenie 7. divízie prešla poľská 10. ľahká mechanizovaná brigáda.

10. tanková divízia s veliteľstvom v Sigmaringene má v podriadenosti:

ským logistickým práporom a 230. centrom na výcvik a použitie zvierat na nosenie nákladov v horách;

- nemecké súčasti spoločnej francúzskeho-nemeckej brigády (Müllheim) – 550. mechanizovanú ženijnú rotu, 292. ľahký mechanizovaný prápor, 295. prápor samohybných kanónových húfnic a jednotky logistického práporu.

Okrem toho pod velenie 10. divízie patrí 8. samostatný horský mechanizovaný prieskumný prápor, 10. spojovací prápor a 10. zbor vojenskej hudby.

13. mechanizovaná divízia v Lipsku sa v čase mieru skladá z dvoch brigád:

- 12. tankovej brigády (Amberg) so 112. a 122. mechanizovaným práporom, 104. a 383. tankovým práporom, 115.

práporom samohybného delostrelectva, 4. mechanizovaným ženijným práporom a 4. logistickým práporom; - 37. ľahkej mechanizovanej brigády (Frankenberg) s 371. ľahkým mechanizovaným práporom, 375. práporom samohybného delostrelectva, 391. mechanizovaným práporom, 393. tankovým práporom a s 571. horským ľahkým mechanizovaným práporom.

Pod velenie divízie patrí aj 13. samostatný mechanizovaný prieskumný prápor a v prípade mobilizácie by sa aktivovala ešte 38. mechanizovaná brigáda.

14. mechanizovanej divízie v Neubrandenburgu podliehajú dve bojové brigády:

- 18. tanková brigáda (Neumünster) so 182.

a 401. mechanizovaným práporom, 183. tankovým práporom, 515. práporom samohybného delostrelectva a s 510. mechanizovanou ženijnou rotou;

- 41. mechanizovaná brigáda (Eggesin) so 411. mechanizovaným práporom, 403. a 413. tankovým práporom, 405. práporom samohybného delostrelectva, 801. mechanizovaným ženijným práporom a so 142. logistickým práporom.

Veliteľstvu divízie priamo podlieha 6. mechanizovaný prieskumný prápor, 610. a 801. spojovací prápor a 14. zbor vojenskej hudby. Do divíznej štruktúry patrí ešte neaktívna 40. mechanizovaná brigáda.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Andrej GÁFRIK

Príslušníci nemeckej vojenskej polície pri výcviku protiteroristických jednotiek v Džibuti
Foto Timothy S. Edwards, USMC

- 30. mechanizovanú brigádu (Ellwangen) s 294. a 352. mechanizovaným práporom, 363. tankovým práporom, 345. práporom samohybného delostrelectva (výcvikovým) a 300. mechanizovanou ženijnou rotou;

- 23. horskú brigádu (Bad Reichenhall) s 231., 232. a 233. horským ľahkým mechanizovaným práporom, 225. horským delostreleckým práporom, 8. horským ženijným práporom, 8. hor-

SRN	
Rozloha	357 021 km ²
Počet obyvateľov	82,6 mil.
Hustota obyvateľov na km ²	231
Dĺžka pobrežia	2 389 km
HDP (2003)	2129,2 bilióna €
Obranný rozpočet (2003)	24,4 miliardy €

KRÁTKO

Tím vedený francúzskou spoločnosťou Sagem získal od francúzskej generálnej delegatúry pre vyzbrojovanie DGA kontrakt na vývoj, výrobu a rozmiestnenie systému bojového manažmentu SITEL pre francúzske pozemné sily na úrovni nižšej ako pluk (oddiel, čata, rota). V rámci programu SITEL vybaví asi 4 500 vozidiel modernými počítačovými terminálmi.

...

Americké vojenské námorníctvo vyskúša v lete tohto roku výkonný britský výstražný systém Cerberus360, ktorý slúži na zachytenie, identifikovanie a sledovanie potápačov pod vodou. Velenie US Navy požaduje systém vhodný na ochranu plavidiel a prístavov pred diverzantmi, ktorí by tieto ciele mohli ohroziť pod vodou.

...

Americká spoločnosť Armor Holdings získala kontrakt od velenia tankovej, automobilovej a vyzbrojovacej služby US Army TACOM na dodanie ďalších opancierovaných terénnych automobilov M1114 Up-Armored HMMWV rokoch 2004 a 2005. Kontrakt v hodnote 16,6 milióna amerických dolárov zahŕňa aj vozidlá pre vzdušné sily.

...

Technologický demonstrátor malého európskeho raketoplánu EADS Phoenix úspešne uskutočnil 8. mája 2004 svoj prvý kľzávy let. Sedem metrov dlhý prototyp raketoplánu vypustili z vrtuľníka z výšky 2 135 m nad výcvikovým priestorom Vidsel vo Švédsku. Ďalší let je naplánovaný na rok 2005.

...

Americká spoločnosť General Dynamics Land Systems získala od velenia tankovej, automobilovej a vyzbrojovacej služby US Army TACOM kontrakt na zmodernizovanie 65 tankov M1A2 Abrams do konfigurácie M1A2 SEP (System Enhancement Program). Hodnota modernizačného súboru pre tanky, ktorými bude vyzbrojený 3. pluk pancierovej kavalérie US Army, dosahuje 244 miliónov amerických dolárov.

...

Nemecké ministerstvo obrany zastavilo ďalšie financovanie letových skúšok hyperzvukovej raketovej riadenej strely EADS/LFK, ktorá v októbri minulého roku dosiahla maximálnu rýchlosť viac ako sedemnásobku rýchlosti zvuku. Predstavitelia spoločnosti EADS predpokladajú, že toto rozhodnutie sa v budúcnosti zmení.

...

Japonská vláda požiadala americkú agentúru pre obrannú a bezpečnostnú spoluprácu DSCA o povolenie zakúpiť deväť protiletadlových raketových riadených striel Standard Missile SM-3 Block 1A s kontajnermi MK 21 Mod 2 a modernizačný súbor pre protiraketovú obranu pre jeden zbraňový systém Aegis. Odhadovaná cena celého kontraktu bude 725 miliónov amerických dolárov. Agentúra DSCA oznámila Kongresu možnosť realizovať predaj tejto techniky a služieb žiadateľovi.

Veža Hitrole

Talianska firma Oto Melara vyvinula ľahkú elektricky ovládanú vežu Hitrole pre bojové vozidlá všetkých tried a kategórií. Veža je skonštruovaná pre externe umiestnený guľomet kalibru 7,62 mm alebo 12,7 mm. Riadiaci systém sa nachádza vo vozidle pod pancierom, čo zabezpečuje vynikajúcu ochranu pre strelca. Odmer veže je celokruhový a námer je v rozsahu -10° – $+50^{\circ}$. Hmotnosť vežového kompletu je 150 kg (s guľometom kalibru 7,62 mm) alebo 210 kg (12,7 mm). Strelec zameriava zbrane pomocou periskopického zameriavača. Opčne je možné vežu vybaviť nízkoúrovňovou TV kamerou alebo termálnou kamerou.

Systém FLASH

Nemecká firma Diehl Munitionssysteme GmbH & Co KG vyvíja a pripravuje pre výrobu nový laserový viacpásmový sebaobránný systém FLASH. Systém, ktorý ruší samonavádzacie hlavice protiletadlových raketových riadených striel s pasívnym infračerveným navedením, je určený na ochranu veľkých lietadiel a vrtuľníkov. Rušič používa komunikačné rozhrania

MIL-STD-1553B alebo RS422. Informáciu získava z pasívneho výstražného systému (napr. AN/AAR-60). Zariadenie FLASH je integrované do podvesného kontajnera alebo pod poťah lietadla, odkiaľ do vzdušného prúdu zasahuje len otočná hlavica systému (foto). Zorné pole rušiča FLASH je v azimute celokruhové a v elevácii 0 až 90° . Na celopriestorové zaistenie ochrany lietajúceho objektu stačia dve jednotky FLASH.

Nové radary z Ruska

Ruská korporácia Fazotron-NIIR so sídlom v Moskve skonštruovala nové verzie dvoch už dlhšie známych typov radarov slúžiacich v prvom rade na výstrahu pred blížiacim sa ohrozením. Radary Kopjo-D a Arbalet-D pracujú v decimetrovom pásme vln. Ako stanice sebaobrány sú určené pre lietadlá, vrtuľníky, ale aj iné nosiče. Radary slúžia na včasné podanie informácie o priletavajúcich raketových riadených strelách, ktoré môžu ohroziť platformu a realizujú výdaj informácie potrebnej na odvetné opatrenia. Nový radar Arbalet-D tvorí jeden monoblok aparatúry a štyri anténové jednotky s fázovaným radom, ktoré zabezpečujú celokruhový prehľad v azimute.

Aerosonde z Austrálie

Austrálske spoločnosti Aerosonde Ltd a Saab Systems Pty spoločne skonštruovali výkonný bezpilotný lietajúci prostriedok. V konštrukcii lietadielka sa v maximálnej možnej miere použili kompozity a plasty. Bepilotný prostriedok s rozpätím krídla 2,9 m má vzletovú hmotnosť menej ako 15 kg a vďaka veľmi ekonomickej pohonnej jednotke s výkonom 1,25 kW má extrémnu vytrvalosť vo vzduchu. Prostriedok sa počas letu orientuje pomocou prijímača systému družicovej navigácie GPS. Jeho letová rýchlosť je v rozsahu 65 – 115 km/h. Lietadielko Aerosonde, ako vôbec prvý bezpilotný lietajúci prostriedok na svete, preletelo v auguste 1998 Atlantický oceán. Počas letu, ktorý trval necelých 27 hodín, prekonal vzdialenosť 3 270 km.

Ďalšie klamné ciele

Americká spoločnosť Raytheon získala na začiatku mája 2004 od skupiny pre rádioelektronický boj USAF dva kontrakty na výrobu ďalších ťahaných klamných cieľov AN/ALE-50 a na ďalší vývoj tohto prostriedku. Prvý kontrakt v cene 56 miliónov amerických dolárov reprezentuje už ôsmu výrobnú sériu týchto klamných cieľov. Výrobná séria Lot 8 zahŕňa 2 528 kusov klamných cieľov AN/ALE-50 pre vzdušné sily a 311 kusov pre letectvo vojenského námorníctva. Dodanie posledného kusu výrobnéj série Lot 8 je naplánované na september 2006. Druhý kontrakt v hodnote 7,7 milióna amerických dolárov je určený na ďalšie kontinuálne zlepšovanie parametrov tohto systému. Ukončenie druhého kontraktu je naplánované na jún 2005.

Pracovisko pre MAP

Práce na jednotlivých komponentoch leteckého systému určeného na sledovanie pozemných cieľov AGS TIPS (pre jeho vývoj sa NATO rozhodlo 16. apríla 2004) naberajú na intenzite. Systém budú tvoriť pilotované aj bezpilotné platformy s radarmi TCAR, vzdušné komunikačné informačné streiská, pozemné stanice riadenia, spracovania a distribúcie údajov. Pilotované

letecké platformy MAP (Manned Air Platform) budú nainštalované na palubách upravených stredných dopravných lietadiel Airbus A321. Na palube každej pilotovanej leteckej platformy, ktorá ponesie radar TCAR, bude okrem operačného riadiaceho centra 7 unifikovaných systémových pracovných konzol (foto), čo predstavuje celkovo 14 moderných počítačových pracovísk.

Text a foto
Miroslav GYŮŘOŠI

KRÁTKO

Americká firma Space Imaging podpísala s predstaviteľmi družicového centra pre regionálne operácie poľskej vlády kontrakt na dodanie a vybavenie pozemnej stanice na príjem, spracovanie a archivovanie záberov s vysokým rozlíšením družíc Ikonos pre poľské ministerstvo obrany. Pozemná stanica s prijímacou anténou s priemerom 5,4 m bude dislokovaná v Komorowe.

...

Modernizované hliadkovacie a protiponorkové lietadlo CP-140 Aurora kanadských ozbrojených síl uskutočnilo svoj prvý let 5. mája 2004 z letiska v Halifaxe. V rámci modernizačného programu Aurora Incremental Modernization Project, ktorý bol podpísaný v auguste 2000, sa zmodernizuje celá flotila kanadských lietadiel CP-140 Aurora. Skončenie letovej fázy skúšok je naplánované na jeseň tohto roku.

...

Európska spoločnosť EADS Defence Electronics (DE) dodá moderné vrtuľníkové sebaobránné systémy pre zákazníkov vrtuľníkov Eurocopter Tiger a NH90 v Nemecku, Francúzsku, Taliansku, Austrálii, Portugalsku a Fínsku. Eurocopter podpísal kontrakt s firmou EADS DE na dodanie sebaobránných systémov za 200 miliónov eur.

...

Americká spoločnosť ATK (Alliant Techsystems) získala kontrakt v hodnote 30 miliónov amerických dolárov na vývoj navádzanej námornej delostreleckej munície s predĺženým doletom BTERM II (Ballistic Trajectory Extended Range Munition). Program v trvaní 16 mesiacov umožní spoločnosti demonštrovať inovatívny delostrelecký náboj s predĺženým dosahom pre lodné kanóny Mk 45 Mod 4 kalibru 127 mm.

...

Nemecká spoločnosť pre kozmické technológie OHB-System AB a izraelská firma ELOP Electro-Optics, ktorá je súčasťou spoločnosti Elbit Systems, vytvorili spoločný podnik OHB ElectroOptics. Cieľom novej spoločnosti je spoločný vývoj a predaj elektrooptických a infračervených zariadení určených na použitie vo vesmíre a na bezpilotných lietajúcich prostriedkoch.

...

Austrália potvrdila opciu na dodanie ďalších dvoch lietadiel Boeing 737 v rámci programu Project Wedgetail v hodnote približne 180 miliónov amerických dolárov. Project Wedgetail je programom lietadiel radarovej výstrahy a velenia na báze dopravných strojov Boeing 737. Prvé dve lietadlá 737 AEW&C získa Austrália v roku 2006. Ostatné štyri stroje budú dodané do roku 2008.

OPRAVA

Článok Bojový vrtuľník Mi-28N opublikovaný v OBRANE č. 9/2004 na strane 16, 17 nesprávne uvádza výrobcu vrtuľníka Mi-28N. Jeho výrobcom je závod Rostvertol so sídlom v Rostove na Done. **Miroslav GYŮŘOŠI**

ILA 2004

Jedno z prvých sériových nemeckých lietadiel Eurofighter Typhoon

Najväčšou európskou leteckou a kozmickou výstavou súčasnosti je parížsky aerosalón, ktorý sa koná každý nepárny rok na letisku v Le Bourget. V každom párnom roku sa uskutočňujú ďalšie dve podobné veľké podujatia – výstava ILA v nemeckom hlavnom meste Berlíne a Farnborough International na Britských ostrovoch.

Aktuálny ekonomický a politický vývoj spôsobil, že firmy zamerané na aerokozmické a obranné technológie jednoducho nie sú schopné zvládnuť dve veľké podujatia s prakticky identickým profilovým zameraním v jednom kalendárnom roku. Boj o prežitie sa začal už dávnejšie a je jasné, že nakoniec sa zachová len jedno z nich. Samozrejme, len čas ukáže, ktoré to bude. Prvou z dvojice výstav, ktoré momentálne bojujú o svoje miesto pod slnkom, je berlínska výstava ILA (Internationale Luft- und Raumfahrttausstellung), ktorá sa v tomto roku konala v dňoch 10. – 16. mája na letisku Berlin – Schönefeld. Na britskú výstavu Farnborough International si počkáme až do druhej polovice júla, takže na posúdenie aktuálneho stavu tohto „vabanku“ medzi nimi máme ešte relatívne dosť času. Výstava ILA je najstarším podujatím svojho druhu. Prvá výstava ILA trvala skoro 100 dní – od 10. júla do 17. októbra 1909. Išlo o prvý nezávislý letecký obchodný veľtrh na svete. Otvorenie známej leteckej show vo francúzskom Le Bourget nasledovalo až o niekoľko týždňov neskôr, presnejšie 25. septembra 1909.

Organizácia

Leteckú a kozmickú výstavu ILA spoločne organizuje nemecká Spolková asociácia pre letecký a kozmický priemysel BDLI (Bundesverband der Deutschen Luft- und Raumfahrtindustrie) a berlínske výstavisko Messe Berlin GmbH. Totooročná ILA sa konala na vonkajšej výstavnej ploche 94 000 m² (výstavná plocha pod krytými halami mala 48 000 m²). Na výstave sa zúčastnilo celko-

vo 987 vystavovateľov zo 43 krajín celého sveta (576 nemeckých a 411 zahraničných). Aj v Berlíne, podobne ako na všetkých podujatiach s porovnateľným profilom, sa pre odborníkov a špecialistov koná veľké množstvo sprievodných podujatí, ako sú kongresy, odborné stretnutia a semináre. Na ILA 2004 ich bolo vyše 70. Prvé štyri dni výstavy sú určené najmä pre odborníkov a obchodných návštevníkov, ktorí platia vstupné 38 eur. V piatok a cez víkend môže výstavu navštíviť aj laická verejnosť, pričom vstupenka pre dospelých stojí 15 eur a zľavnený lístok pre žiakov a študentov 8 eur. Aj v Nemecku si uvedomujú, že podujatia ako ILA svojim dosahom významne ovplyvňujú mládež a študentov – „mozgový“ potenciál budúcnosti – pri rozhodovaní o svojej profesionálnej orientácii. Preto usporiadatelia pripravili aj špeciálne rodinné vstupenky v cene 35 eur, ktoré umožnili vstup skupine dvoch dospelých návštevníkov a neobmedzenému počtu detí do 14 rokov. Rodinná minivstupenka v cene 20 eur tiež platila pre neobmedzený počet detí vo veku do 14 rokov, ale mohol ich sprevádzať len jeden dospelý návštevník.

Ukážky

Podobne, ako na celom svete, aj na

tejto výstave je počet skutočných fyzických exponátov pomerne nízky a prakticky stále sa zmenšuje. Nové lietadlá a vrtuľníky sa veľmi neobjavujú, azda len v oblasti bezpilotných prostriedkov a ľahkých viacúčelových vrtuľníkových konštrukcií. Spomedzi civilných lietadiel európska spoločnosť Airbus každodenne predvádzala na zemi aj vo vzduchu najmenší a najväčší stroj zo svojho výrobného programu – Airbus 318 a Airbus 340-600. Všetkých návštevníkov a obzvlášť „fajnšmekrov“ potešil prílet a nasledujúce statické vystavenie prekrásne zreštaurovaného dopravného lietadla Lockheed L-1049 Super Constellation. Nadšencov nepochybne zaujali aj mnohé typy ľahkých a športových lietadiel a vrtuľníkov a pomerne veľký počet replík lietadiel z obdobia druhej svetovej vojny, ale aj niekoľkých strojov podstatne starších, napríklad Etrich Taube a Brandenburg, ktoré si aj zalietali.

Počas leteckých ukážok sa predvádzal vo vzduchu jeden z prvých sériových strojov Eurofighter Typhoon nemeckých vzdušných síl Luftwaffe a každý deň bolo možno vidieť na oblohe aj pýchu európ-

Miniatúrny bezpilotný prostriedok Carolo C40

skeho vrtuľníkového priemyslu – nové vrtuľníky Tiger a HN-90. Prvé sériové bojové vrtuľníky Eurocopter Tiger v týchto týždňoch získali do svojej výzbroje nemecké a francúzske ozbrojené sily. Bojový a prieskumný vrtuľník Tiger kúpila pre svoje ozbrojené sily aj Austrália. Stredný dopravný a viacúčelový vrtuľník NH-90 z produkcie spoločnosti NH Industries je jednou z najmodernejších konštrukcií vo svojej triede na svete. Výrobca už získal v deviatich európskych krajinách pevné objednávky na 325 vrtuľníkov NH-90 s opциями na ďalších 86 kusov. Predstavitelia spoločnosti NH Industries predpokladajú predaj ďalších najmenej 627 kusov tohto moderného stroja.

Trendy

Aj na statickom výstavisku v Berlíne bolo zrejmé, že väčšina silných firiem z Európy aj Ameriky sa sústredila na

dve riadiace stanovišťa, jeden prehľadový radar s anténou s fázovaným radom, jeden alebo dva strelecké radary a ostatné vozidlá zabezpečenia. Systém vyvíja korporácia MEADS International, ktorá združuje partnerov z Nemecka, Spojených štátov amerických a Talianska. Prvé dve krajiny plánujú novým systémom MEADS nahradiť zastarávajúci Patriot a Taliansko zasa staré systémy Nike Hercules. Zavedenie systému MEADS do výzbroje je naplánované na rok 2014. Technologický demonstrátor samohybného odpaľovacieho zariadenia na podvozku Stuart & Stevenson týždeň pre samotnou výstavou predviedol možnosti zariadenia pri leteckej preprave náklad-

Integrovaná prilba výsadkového systému ParaFinder

Bezpilotný prostriedok General Atomics Mariner

technológie v oblasti leteckých zbraní a riadených striel najrozličnejších tried a kategórií, na vojenskú elektroniku, systémy protivzdušnej obrany, informačné zabezpečenie vojsk a na prezentovanie nových projektov pre blízku aj vzdialenejšiu budúcnosť. Radi by sme vám priblížili tie exponáty, výrobky a projekty, ktoré môžu v najbližších rokoch najviac zaujať akvizičné úrady ozbrojených síl v Európe aj iných častiach sveta.

Samozrejme, objavili sa aj svetové alebo európske premiéry. Väčšinou išlo o menšie, nenápadné exponáty, ale niekoľko z nich bolo predsa len rozmernejších. Určite najväčším exponátom v európskej premiére bolo samohybné odpaľovacie zariadenie taktického protiletadlového raketového systému novej generácie MEADS (Medium Extended Air Defense System). Jedno samohybné odpaľovacie zariadenie disponuje štyrmi protiletadlovými raketovými riadenými strelami PAC-3 vo verzii s kolmým štartom. Palebný oddiel systému MEADS bude mať šesť odpaľovacích zariadení a trojicu dopravných a prebýjajúcich vozidiel. Do systému ďalej patrí jedno alebo

Samotnou výstavou predviedol možnosti zariadenia pri leteckej preprave nákladným lietadlom C-130 Hercules. Systém MEADS bude dvojpásmový s dvoma rozličnými typmi raketových riadených striel, čo umožní efektívnejšie a ekonomickejšie bojovať proti najširšej škále vzdušných cieľov v budúcnosti. Nemecko sa už minulý rok rozhodlo, že ako druhú riadenú strelu v systéme MEADS použije variant leteckej rakety

IRIS-T upravený na odpaľovanie zo zeme. Raketový systém IRIS-T SL je projektovaný v duchu „plug-and-fight“ (pripoj a boj). Moderný zákazník požaduje totiž autonómny prostriedok, ktorý je schopný okamžite po príchode na pozíciu prepojiť sa do integrovanej digitálnej siete a pôsobiť proti ohrozeniam. Leteckú raketovú riadenú strelu IRIS-T pre vzdušný boj na krátke vzdialenosti vyvíja spoločne Nemecko, Taliansko, Grécko, Nórsko, Španielsko a Švédsko pod vedením nemeckej spoločnosti BGT (Bodenseewerk Gerätetechnik GmbH). Táto moderná digitálna raketa s vektorovaním ťahu raketového motora a koordinátorom IIR (Imaging Infra Red) snímača s pohybom v rozsahu $\pm 90^\circ$ sa od tohto roku zavádza do operačnej výzbroje. Pozemný variant bude mierne upravený v oblasti pohonnej jednotky

Letecká raketová riadená strela IRIS-T

Nové klzavé letecké
zbrane HOBOS (hore)
a HOPE (dole)

Stredný vrtuľník
NH-90

a v niektorých iných detailoch vyplývajú-
cich z iných podmienok pri štarte, ale
navádzacia hlavica, bojová časť, zapalo-
vač a ovládacie prvky sa zachovali.

Spoločnosti BGT a EADS Electronic
prezentovali ďalší progres v prácach na
raketovej riadenej strele krátkeho dosahu
LFK NG (Lenkflugkörper Neuer Generati-
on). Po prvýkrát predviedli maketu auto-
nómného modulu systému protivzdušnej
obrany s týmito raketami. Modul je
vyzbrojený 16 raketami a s riadiacim
centrom je prepojený dátovým rádiovým
spojením. Predpokladá sa, že tento
systém s automatizovanými modulmi,
ktorý možno veľmi rýchlo rozvinúť, sa

bude používať na ochranu letísk a podob-
ných záujmových priestorov.

Novinky

Pretože usporiadateľom výstavy bolo
Nemecko, najviac skutočných noviniek
pochádzalo práve od nemeckých firiem
alebo európ-
skych konzor-
cií, ktorých je
Nemecko čle-
nom. Ešte raz
spomenieme
firmu BGT
patriacu pod

skupinu Diehl, ktorá je veľmi aktívna
v oblasti vývoja a výroby riadených striel
najrozličnejších kategórií a určenia.
Svetovú premiéru mali klzavé letecké
protizemné zbrane HOBOS a HOPE, rake-
tová riadená strela IDAS na sebaobranu
ponorených ponoriek, ale aj superkavi-
tačné raketové torpédo Barracuda.

Klzáv letecké
protizemné zbrane
HOBOS (Hochleis-
tungs - Spreng-
bombe) a HOPE
(Hochleistungs -
Penetrator) sú per-
spektívne systémy
na použitie z lieta-
diel Eurofighter
Typhoon a Torna-
do. Obe zbrane
majú otočné kríd-
lo podobnej kon-
štrukcie a podľa
vyjadrenia predsta-
viteľov firmy vyni-
kajúcu klzavosť.
Klzáv zbraň HOPE
je určená na niče-
nie odolných
objektov na vzdia-
lenosť až 100 km pri vypustení
z maximálnej operačnej leto-
vej hladiny lietadla Typhoon
alebo viac ako 60 km z lietadla
Tornado. Klzáv bomba
HOBOS je kontajnerovým
nosičom širokej škály submu-
nie alebo bojových častí.
Obidve zbrane majú kombino-
vaný inerciálny navádzací

Autonómny modul
protivzdušnej
obrany krátkeho
dosahu s raketami
LFK NG

Samohybné odpaľovacie zariadenie
systému protivzdušnej obrany MEADS
s raketami PAC-3

systém s prijímačom systému družicovej navigácie GPS a navádzaciu hlavu (IČ alebo laser) pre koncové navedenie.

Superkavitačné raketové torpédo Barracuda slúži ako technologický demonštrátor pre protitorpédový systém seao-brany ponoriek

a hladinových plavidiel budúcnosti. Raketa „letíaca“ v jednej veľkej bubline pod vodou rýchlosťou viac ako 100 metrov za sekundu (> 360 km/h) je navádzaná na útočiacie torpédo pomocou pasívneho sonarového systému.

Známy výrobca vrtuľníkov Eurocopter verejne po prvýkrát prezentoval svoj koncept ťažkého vrtuľníka HTH (Heavy Transport Helicopter), ktorý v budúcnosti nahradí zastarané stroje americkej výroby CH-53. Trojmotorový stroj, ktorého tvary zreteľne využívajú skúsenosti z vývoja ľahšieho vrtuľníka NH-90, bude mať sedemlistový nosný rotor a štvorlistový vyrovnávací rotor. Výkon každého

Americká firma General Atomics Aeronautical Systems, Inc. po prvýkrát prezentovala model bezpilotného prostriedku so zväčšeným doletom Mariner. Stroj, ktorého konštrukcia vychádza z MQ-9A Predator B, je určený na hliadkovanie nad rozsiahlymi morskými a pobrežnými plochami. V oblasti centroplánu je zmenený tvar trupu pridaním zväčšenej palivovej nádrže. Okrem bežného guľového puzdra s optoelektronickou aparaturou pod nosom je stroj vybavený aj prehľadovou rádiolokačnou stanicou,

raFinder a ParaLander. ParaFinder je navigačná jednotka pre jednotlivcov, ktorá umožňuje presné vysadzovanie a pristátie z letových hladín až 10 000 m a zo vzdialenosti približne 50 km. Systém tvoria dva hlavné komponenty – plánovacia jednotka a navigačná jednotka. Výsadbár vidí všetky potrebné informácie na prehľadovom displeji integrovanom do špeciálnej prilby. ParaLander je autonómny výsadbkový systém, ktorý umožňuje presné vysadenie nákladu s hmotnosťou do 6 t.

Model projektu ťažkého vrtuľníka HTH

ktorej anténová jednotka je umiestnená v kvapkovom puzdre na krátkom pylóne pod centroplánom. Lietadlo s dĺžkou 10,9 m a rozpätím štíhleho krídla 26,2 m poháňa turbovrtuľový motor Honeywell TPE 331-10T. Stroj s rýchlosťou 445 km/h má

Nepochybne zaujala aj prezentácia novej koncepcie virtuálneho simulátora pre pilotov nemeckých nadzvukových lietadiel Eurofighter Typhoon. V novom simulátore sa zhoduje s originálom len základný rozmer pilotnej kabíny, sedadlo, ovládacie prvky nožného a ručného ovládania. Pilot má špeciálne okuliare, do ktorých sa mu premietajú všetky grafické informácie a scéna. Takýto simulátor nepotrebuje rozmerné špeciálne plátna a projektory, čo znamená, že ho možno nainštalovať prakticky do malej miestnosti bez zvláštnych úprav. Aj výroba samotnej kabíny simulátora je podstatne lacnejšia než pri súčasných výrobkoch, ktoré v plnom rozsahu kopírujú vybavenie reálneho lietadla.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Superkavitačné raketové torpédo Barracuda (hore) a riadená strela IDAS (dole) pre seao-branu ponoriek. Medzi nimi je kontajner pre rakety IDAS

motora bude 5 000 kW a maximálna vzletová hmotnosť nového obra dosiahne 36 t. Stroj s maximálnou letovou rýchlosťou 300 km/h a kapacitou 60 vojakov alebo 10 t nákladu bude mať operačný dolet bez doplňovania paliva vo vzduchu 1 000 km.

V oblasti bezpilotných prostriedkov zaujala rodina mini- a mikrolietadielok Carolo, ktoré spoločne vyvíjajú Rheinmetall Defence Electronics a Mavionics. Celú rodinu autonómne operujúcich prostriedkov tvoria štyri typy s rozličnou aerodynamickou konfiguráciou, s hmotnosťou od 450 g do 1,85 kg a letovou vytrvalosťou v rozsahu 15 – 30 minút.

operačnú letovú hladinu 15 240 m a vytrvalosť vo vzduchu až 49 hodín. Výrobca plánuje vybrať bezpilotné lietadlo Mariner až šiestimi pylónmi pod krídlom.

Veľmi zaujímavé exponáty sa dali vidieť v expozícii spoločnosti EADS, presnejšie v priestoroch, kde vystavovala divízia EADS Electronics. Zaujímavé boli výsadbkové systémy Pa-

Grummanovské „Pekelné mačky“

V súvislosti s vynikajúcimi japonskými stíhačkami Mitsubishi A6M „Zero“ sme pred časom (Obrana č. 5/2004) konštatovali, že ich prevahu nad Spojencami v Pacifiku úplne prekonal až stíhacie, resp. stíhacie a bombardovacie lietadlá Grumman F6F „Hellcat“.

V prvých stretoch „Zerám“ čelili predovšetkým stíhačky Curtiss P-40 „Warhawk“ (Vojnový jastrab). Mohli sa im však rovnať iba rýchlosťou, v ostatných parametroch výrazne zaostávali. Dôstojnejšími súpermi obratných a dobre vyzbrojených „Núl“ sa stali stroje Grumman F4F „Wildcat“. A hoci aj tieto napohľad neohrabané palubné stroje s pevným krídlom a sudovitým trupom mali ešte oproti „Zerám“ nižší výkon, boli prekvapujúco obratné a v rukách skúsených pilotov začali nakláňať misku váh na stranu Spojencov. Obrat vo vojne, ktorý „Divoké mačky“ začali, definitívne spečatili ich mladšie príbuzné – „Pekelné mačky“.

Z „poistky“ šampión

Američania si v predvečer 2. svetovej vojny uvedomovali naliehavú potrebu špičkového palubného stroja a od roku 1938 vo firme Chance Vought pracovali na projekte V-166 B, z ktorého na sklonku vojny vznikol známy stíhací bombardér F4U „Corsair“. Až po Pearl Harbore začali u Grummana projektovať stíhačku „Hellcat“, spočiatku údajne iba ako poistku, pričom pôvodne to mal byť len zlepšený „Wildcat“ so silnejším motorom. S využitím skúseností pilotov „Divokých mačiek“ však napokon svetlo sveta uzrel úplne nový typ, ktorý do boja po prvý raz vzlietol v januári 1943 z paluby lietadlovej lode USS Essex (CV 9), iba 14 mesiacov od štartu prvého prototypu. Hoci poprel vtedajšie vývojové trendy, ktoré presadzova-

„Hellcaty“ vzlietali z lietadlových lodí s otvoreným kokpitom, aby sa v prípade nevydareného vzletu a pristátia na vode pilot bezpečne dostal z kabíny
Foto archív

li skôr malé a ľahké stíhačky, stal sa takmer okamžite hitom a čoskoro získal lichotivé označenie „kráľ námorných stíhacích lietadiel“. Nečudo, veď väčšina najlepších stíhacích pilotov US Navy vybojovala svoje vzdušné víťazstvá práve za kniplom F6F „Hellcat“.

Perfektný od začiatku

Veľkorysá sériová výroba „Hellcatov“ – celkovo bolo vyrobených 12 275 strojov – sa začala v októbri 1942 v závode Grumman na newyorskom Long Islande. Projekt bol taký vydarený, že nový stroj potreboval iba minimum skúšok a mohlo sa ísť „naostro“.

„Hellcat“ s rozpätím 13,08 m a dĺžkou 10,23 m (verzia F6F-5) nebol oveľa väčší ako „Wildcat“ (11,59 m, 8,85 m), ale mal až o 60 % vyššiu maximálnu vzletovú hmotnosť – s prídavnými nádržami 6 002 kg oproti najťažšej verzii „Wildcatu“ F4F-4 s hmotnosťou 3 978 kg. Príčinou bola práve možnosť niesť viac paliva (až 946 l), silnejšie pancierovanie a mohutnejšia výzbroj. V porovnaní so „Zerom“ A6M5c (2 952 kg) bola jeho hmotnosť dokonca viac ako dvojnásobná! Napriek tomu dosahoval max. rýchlosť až 620 km.h⁻¹, kým „Zero“ A6M5 iba 570 km.h⁻¹. Dostup mali oba stroje porovnateľný (okolo 11 500 m) a

„Zero“ bolo lepšie iba v dolete s prídavnými nádržami (3 110 km oproti 2 606 km).

Skvelé letové vlastnosti dával „Hellcatu“ spoľahlivý 18-valcový dvojhlavdicový motor Pratt & Whitney R-2800 Double Wasp s výkonom 1 471 kW (2 000 k). Ten od januára 1944 nahradili motorom R-2800-10W Double Wasp so zariadením na vstrekovanie vody do valcov, s ktorým mohol krátkodobo vyvinúť výkon až 1 618 kW (2 200 k).

Výzbroj a vybavenie

Prvé série stíhačiek „Zero“ boli vyzbrojené dvoma 7,7 mm guľometmi a dvoma 20 mm kanónmi a jej najsilnejšia verzia A6M5 niesla dva 13 mm guľomety a dva 20 mm kanóny. Všetky typy „Hellcatov“ mali šesť 12,7 mm guľometov Colt-Browning v krídlach so zásobou 400 nábojov na každú hlaveň. A hoci zásahy japonských kanónov boli zničujúcejšie, mohutnosťou palby sa „Hellcatom“ vyrovnali. Dobrá stabilita „Pekelných mačiek“ dávala navyše ich pilotom záruku, že ani vážnejšie poškodenie nemusí zďaleka znamenať koniec.

„Hellcaty“ v Pacifiku vzlietali najmä zo sprievodných lietadlových lodí a postupne prevzali ťarchu väčšiny vzdušných bojov v tejto oblasti. Okrem bojových verzií vznikli i prieskumné s kamerou (F6F-3P) a nočné stíhacie s radarom (F6F-3 E a F6F-3 N). Tieto výnimočné stroje používali aj Briti v Atlantiku a Severnom mori (typ F Mk. I) a na Ďalekom východe (F Mk. II, NF Mk. II a FR Mk. II).

Bojové „Hellcaty“ dokázali niesť až tri bomby do celkovej hmotnosti 907 kg a verzia F6F-5 mohla mať podvesené i dve protizemné rakety Tiny Tim kalibru 298 mm.

Piloti „Hellcatov“ zostrelili dovedna 5 156 nepriateľských lietadiel, pričom na jednu zničenú „Pekelnú mačku“ pripadlo 19 zlikvidovaných strojov súpera!

PhDr. Ján DOLINAY

Grumman F6F-5 „Hellcat“ z letky VF-17 US Navy operujúcej z lietadlovej lode USS Hornet (CV 8)

Prísaha patrí medzi dávne verejnoprávne úkony. Popri rozmanitých druhoch prísah, ktoré v procesnom práve v závislosti od charakteru konania skladal obžalovaný, žalobca či svedok, sa už v antike vyprofilovala aj vojenská prísa. Najčastejšie sa charakterizuje ako verejný sľub vernosti spojený so záväzkom plniť vojenské povinnosti v záujme istej osoby, inštitúcie či ideálov.

Najstaršia vojenská prísa v slovenčine

Vo vojenskej prísahe aténskych občanov sa napríklad kládol dôraz na vzájomnú podporu v boji, na povinnosť obraňovať spoločenský poriadok, mravy a celistvosť občiny, ako aj uchovávanie aténskych demokratických tradícií. Starí Rimania nastupujúci službu v légiách a zapisovaní do vojenskej matriky skladali príslahu do rúk veliteľa légie či vojvodu, a to každý jednotlivo.

Cinkot mincí

Pri náhlej mobilizácii sa konala hromadná prísa. V cisárskom období regrúti príslahu pri bohoch sľubovali vernosť cisárovi a vojenským odznakom. Prísaha sa vykonávala priamo pred cisárom alebo pred jeho sochou či aspoň obrazom, ktorý bol inak na každej rímskej minci. A tak vojenskú príslahu – na radosť prisahajúcich – neraz sprevádzal mohutný cinkot mincí.

Napriek mimoriadnej frekvencii prísah v bežnom živote sa nám zo stredoveku zachovalo len veľmi málo ich textov. Celkom ojedinelá je napríklad prísažná formula členov mestskej rady Trenčína z roku 1476 písaná po slovensky.

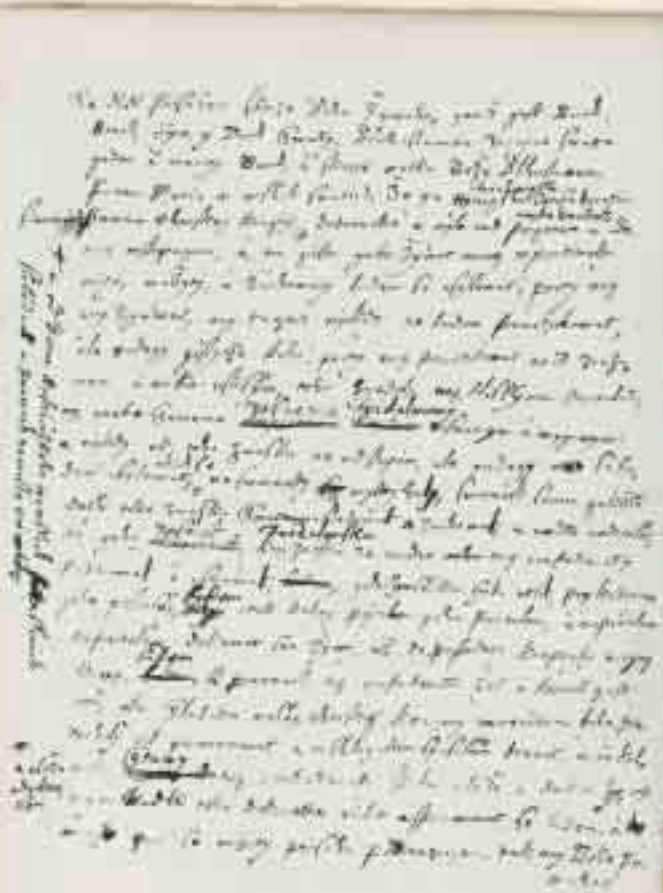
Dosiaľ najstaršou známou vojenskou príslahou v slovenčine bola prísa meštianskej milície z roku 1809 z Ľubietovej, ktorú som objavil v Štátnom okresnom archíve v Banskej Bystrici a publikoval vo Vojenských dejinách Slovenska III, ktoré vydala Vojenská informačná a tlačová agentúra MO SR v roku 1996. Pri ostatnom bádani v Štátnom oblastnom archíve v Prešove som vo fonde Šarišská stolica našiel vojenskú príslahu v slovenčine ešte o sto rokov staršiu, z obdobia posledného stavovského protihabsburského povstania. Je zapísaná za latinským a nemeckým rukopisným textom príslahy na poslednej

(štvrtéj) strane dvojhárku. Ako vyplýva z maďarsky písaného komentára, text bol prijatý na povstaleckom sneme v Sečanoch dňa 20. septembra 1705, čiže tri dni po tom, čo bola vyhlásená Uhorská stavovská konfederácia na čele s kniežaťom Františkom II. Rákocim.

wach priwedeny) dobrowolne a milerad priijam a do nej wstupujem, a tu jistu jako žiwot muj w poctiwosty mity, ważyty a zachowaty budem se usylovat, proty nej any zjewne, any tajne nykdy ne budem practykować, ale radejy jestlyže koho proty nej practykować nečo zrozumym a nebo uslišym, toho hnedky najbliższemu comendantowoy anebo Samemu oswycenemu Knyżecy (nasleduje nadpísané Jasnému Feidelmowoy) osnamym a wyjawym; a nykdy od toho zwazku ne odstupim, ale radejy o to se budem usylovat, abich se neswornosti wystryhal, swornost samu jakżto duży toho zwazku Swato nasledować a zachowat, a nadto nadewśetko jeho oswycenost (Jasnost FeidelemSKU) Knyżesku za wudce tej Confederatiji poznawat a usnawat budem, jeho z wśecku sylu uctit, prykazanyim jeho poslušny budem, a tak dalej, prytelem jeho pritelem, a nepritelem nepritelem dokawat sem żywy, aż do poslednej kropce mojej krwi budem. A ponevacz tej confederacji cýl a konec jest ten, aby sloboda našej uhorskej krajiny nawrácena bila, techdy cil promowować (t. j. podporovať, rozširovať – pozn. autora) a wśelijakim spůsobem branit, a čokolwek stawy tej confederatii spolu ułoża a dokoncza y ja podle toho doborowolne ridit a sprawować se budem. A to moje przedsewzety príslahu potwrdzujem. Tak my Boże pomahaj.“

Kurucká prísa v slovenčine z roku 1705 je zatiaľ najstaršou známou slovenskou vojenskou príslahou. Má veľký význam tak z jazykového, ako aj obsahového hľadiska. Je svedectvom toho, že tisícky Slovákov, ktorí príslahu skladali v rodnom jazyku, bojovali v poslednom stavovskom povstaní za mnohé nepochybne demokratické, sociálne i náboženské ciele a idey.

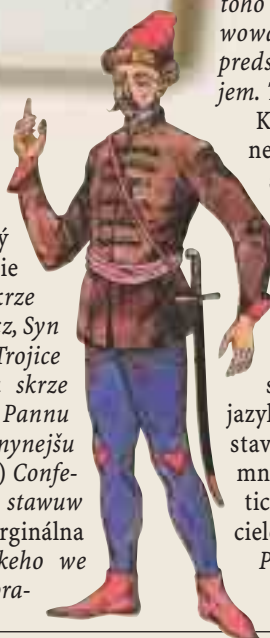
PhDr. Vladimír SEGEŠ, PhD.
Vojenský historický ústav

Originálny rukopis slovenskej príslahy z roku 1705

Prisaham skrze Boha

Text príslahy s viacerými vsuvkami a opravami je zapísaný dosť neúhladným písmom a znie takto: „Ja, N. N., prisaham skrze Boha żyweho, jenż jest Buch Otec, Syn y Duch Swaty, Blahoslawena Trojice Swata, jeden a wečný Buch a skrze matku Boży Bl(a)hoslawenu, Pannu Mariu y wśech swatich. Że ja nynejšu (nasleduje nadpísané teraznejšu) Confederatiu anebo zwazek slawnich stawuw Uhorskej krajiny (nasleduje marginálna vsuvka: a od Domu Austraczkého we wśech naruśenich slobodach a pra-

Rekonštrukčná kresba kuruckého pešiaka

Slávnostný nástup vojsk na Námestí
svätého ruženca – v popredí Chorváti

Zázrak zmierenia

Jacques Beaugé, francúzsky vojak a účastník severoafrickej bitky o pevnosť El Alamein z obdobia 2. svetovej vojny, by o nenávisti rozprávať mohol. Veď nikdy neuvidel svojich päť detí, ktoré sa mu narodili po vojne. Nikdy ich nemohol ani poriadne objasť. Keď chcel odhodiť nemecký granát, ktorý padol do postavenia jeho družstva, ten s oneskorením vybuchol. Utrhol mu ruku a vybil obe oči. Jacques, vyznamenaný Radom Čestnej légie, v súčasnosti dožíva svoj život v parížskej invalidovni, ktorú dal pre vojenských invalidov postaviť ešte Ľudovít XIV. „Po mozgovej príhode už nedokáže sedieť, ale na 46. medzinárodnej vojenskej púti v Lurdoch nechcel ani tento rok chýbať,“ povedali nám v polovici mája jeho ošetrovatelia.

Nemci a Francúzi viedli v minulom storočí proti sebe dve najkrvavejšie vojny v dejinách ľudstva. Za zmierovaním oboch národov nestáli len povojnoví politici, ako napríklad charizmatiký francúzsky kresťanský demokrat Robert Schuman, ktorého dnes volajú aj „otec Európy“, ale aj samotní vojaci a ich duchovní. Pred 56 rokmi sa totiž dohodli na spoločnom francúzsko-nemeckom stretnutí v Lurdoch. Malo symbolizovať ich vzájomnú späťosť s kresťanstvom a príklonom k zmiereniu pomôcť preklenúť bývalé nepriateľstvo. Pri zrode tohto jednoduchého nápadu iste netušili, že vojenská púť v Lurdoch sa raz stane najväčším každoročným medzinárodným kresťanským stretnutím vojakov z celého sveta.

Slovenské mamičky

„Pohov, voľno, spievať,“ zavelí pri každom presune Lurdmi plukovník Ján Mika,

veliteľ spojovacieho veliteľstva z Nového Mesta nad Váhom. V mestečku pod Pyrenejmi je totiž od 14. do 16. mája vyše 15-tisíc vojakov z 32 krajín Európy, Ameriky, Afriky aj Ázie – a Slováci sa musia tiež nejako zviditeľniť. Tentoraz tu síce nemajú so sebou dychovku, no o to dynamickjšie sa z ich hrdiel ozývajú „Slovenské mamičky“ či „Tam pod Tatrami“. Prvý raz s príslušníkmi našich ozbrojených síl pricestovali aj členovia Zboru väzenskej a justičnej stráže, ako aj policajti. Nečudo – veď vedúcim delegácie je Mons. František Rábek, ktorý riadi duchovnú službu v týchto zložkách z pozície ordinára. Nelen to. Už počas únavnej cesty autobusmi do Lúrd sa tento dôstojný a hlboko nábožensky zmysľajúci bývalý nitriansky pomocný biskup, vzápätí však vtipkujúci, všetkých povzbudzujúci a optimisticky naladený muž bez vojenských výložiek, stáva prirodzeným charizmatickým vodcom slovenských uniformovaných žien a mužov. Alebo – aby sme boli spravodliví – perfektne sa dopĺňajúcim kolegom veliteľsko-kamarátsky vystupujúceho brigádneho generála Milana Maxima, veliteľa síl výcviku podpory, ktorý viedol vojenskú súčasť slovenskej delegácie. Aj on napriek svojim generálskym epoletám cítil, tak ako ostatní, že táto púť nie je o hviezdach na náplecníkoch, ale o bohatstve v duši a hľadaní pokoja v srdci.

„Slovenské mamičky, pekných synov máte, vychovali ste ich, na vojnu ich dáte...“ ozýva sa v piatok podvečer ulicami Lúrd počas presunu 94 Slovákov do obrovskej podzemnej auly Pia X., kde sa začína slávnostný nástup zúčastnených vojsk. Nepochybne aj na svoju mamku myslí rotný Matej Dúbravka, ktorý slúži v Martine. „Táto púť je pre mňa aj odklo-

nom od všednosti a možnosť spoznávať zahraničie či vojakov z desiatok armád. No do Lúrd som pricestoval jednoznačne pre duchovnú obnovu. Doprial by som to každému, najmä mojim rodičom. Spolu s piatimi súrodencami nás viedli k viere a aj pre svoju starostlivosť, ktorou nás zahŕňali, si nemohli zatiaľ niečo podobné dovoliť,“ zažela si 22-ročný Matej, ktorý so svojou početnou rodinou vyrastal v trojizbovom byte na sídlisku v Rajci. Slovenské mamičky kráčajú Lurdmi aj v našom sprievode. „Som tu prvý raz a táto púť je pre mňa skutočne úžasnou možnosťou ako prehĺbiť duchovný život. Upokojujúce náboženské prostredie, ako aj zaujímavé stretnutia s cudzími armádami – je to naozaj veľmi obohacujúce,“ hovorí podpráporčíčka Alena Kubicová z Trebišova. Dve deti tentokrát zverila do opatery manžela – tiež profesionálneho vojaka. A do tretice ešte jedno svedectvo života. „Po pekných spomienkach na vojenskú púť v Levoči som šťastný, že som sa dostal aj do Lúrd, aby som tu mohol načúvať božiemu hlasu a snažil sa pochopiť jeho plány so mnou aj s mojou rodinou...“ emotívne hovorí hovorca prešovskej brigády kapitán Ján Turčan, ktorý so svojou manželkou čaká už piate dieťa.

Spoločné korene

Holandský seržant Peter van de Verk a chorvátsky major Zorislav Džurič sa na slávnostnom otvorení púte zúčastňujú tiež, hoci sem nepišli po vlastných... Po bojoch na Balkáne sú následkom zranení pripútaní na invalidné vozíky. Patria k približne trom stovkám vojenských invalidov, ktorým ich armády pomohli dostať sa na toto pútnické miesto.

S bývalým učiteľom poddôstojníckej školy nadpráporčíkom Bernardom Caniauxom, ktorý sa ťažko zranil počas výcviku, sa rozpráva vojenský duchovný z Michaloviec nadporučík Ján Čupalka a jeho kolegyňa z útvaru nadporučíčka Mária Sakáčová

Chorvátskemu majorovi Markovi Andričovi zase o tom, ako vyzerajú desiatky slávnostných uniformiem nastupujúcich vojakov, ktoré sa objavujú počas uvítacieho ceremoniálu na veľkom projekčnom plátne, hovorí jeho žena Vesna. V bojoch za slobodu svojej krajiny prišiel totiž o zrak. Aj on však počuje skandovanie „Italia, Italia“, „Que viva España“, „ria-ria-Hungaria“ či „Slovensko, Slovensko – heja heja Slovensko.“ Otvárací ceremoniál s priňášaním zástav, predstavovaním krajín či nástupom vojenských kapiel tak trochu pripo-

mína skôr otvorenie majstrovstiev sveta. Lenže je ešte spontánnejší a bezprostrednejší. Nejde tu totiž o súperenie, ani o boj. Cítiť tu atmosféru priateľstva a spoločných nábožensko-civilizačných koreňov bez ohľadu na národnosť či rasu.

„Nie, neprichádzam sem za zázrakom, hoci by som si ešte rád opásal výstroj a vybral sa s chlapcami do poľa,“ zasmeje sa pri našom stretnutí v sobotu predpoludním francúzsky nadpráporčík Bernard Caniaux. Pri bežnom výcviku si zlomil pred 14 rokmi chrbticu a už piaty raz sem pricestoval na invalidnom vozíku. „Pre mňa je naozaj zázrakom, že sa tu stretávajú armády z celého sveta, kedysi aj na smrť znepriatelené,“ dodáva. „Zázrakom môže byť aj to, že môžeme na týchto miestach spoločne prijať vnútorný pokoj a rozdávať ho po návrate vo svojich rodinách aj vo svojom okolí a uzdravovať ním ostatných,“ vyjadruje nám svoje pocity nadporučík Ján Čupalka, vojenský kňaz z Michaloviec.

„Čo znamená ten odznak Slovenska medzi našimi vojenskými význameniami?“ pýta sa Jeana Louisa Macrona, ktorý čaká v dlhom rade na očistný lurdský kúpeľ. „Bol som na vašej vojenskej púti v Levoči,“ vysvetľuje francúzsky poručík. „Najviac ma prekvapil udržiavaný pomník našich partizánov na Strečne,“ s dojatím dodá dôstojník, ktorý sa posúva smerom k šatniam. Pred ním sú na rade niekoľkí Afričania v civile, nemecký plukovník, dvaja Ukrajinci a desiatky ďalších chlapov. V predsienke sa pútnici vyzlečú do trenírok a po jednom vstupujú za plentu k bazéniku, kde si odložia aj tie. Opášu sa mokrou plachtou, pomodlia sa. Potom s pomocou dvoch asistentov vstúpia do pol metra hlbokéj čirej chladnej vody, v ktorej už pred nimi boli tucty iných. Nie – nikto nemá informáciu o tom, že by sa tu prostrední-

ctvom kúpeľa preniesla niektorá z chorôb, ktorých sa boja mestské plavárne s chlórovanou vodou. Zázrak? Ktovie. V každom prípade sa však muži (a v druhom sektore ženy) bez zaváhania na pár sekúnd posadia do vody a potom si umyjú aj tvár. Na dôvažok prijímú od asistenta pohár čistej lurdskej pramenistej – na zdravie.

Modlitba aj tanec

Po národných aj medzinárodných omšiach, prechádzkach mestom, po vychádzke na stredoveký Lurdský hrad či po očistnom kúpeli nasleduje večerná slávnosť svetla. Pôsobivý sviečkový sprievod mestom sa hodinu pred polnocou rozchádza, aby sa nočné lurdské ulice zmenili na koncertné promenády, aj na veselice sa tanečné parkety. Bol by hriech, keby talianska, francúzska, írsky, britská či česká vojenská kapela išla spať. Bol by tiež hriech neochutnať z francúzskych vín alebo koňakov. Samozrejme – nie, „pod obraz boží“. Taký problém tu však vôbec nehrozí.

Brieždi sa. V nedeľu v Lurdoch už tradične ako prví vstávajú Slováci. O šieste ráno majú úvodnú národnú svätú omšu pri Jaskyni zjavenia. Po nej nasleduje krížová cesta. „Samozrejme, aj ja som zažil časy, keď bol v armáde akýkoľvek prejav náboženstva potláčaný. Bolo to niekedy kruté, niekedy skôr trápne či nezmyselné. Preto som rád, že v tomto smere sa veci dostali do normálnych koľají a každý sa v otázke viery môže rozhodnúť podľa svojho vnútorného presvedčenia,“ konštatuje po absolvovaní krížovej cesty nad Lurdmi generálmajor František Butko, vojenský pridelenec Slovenska vo Francúzsku. Aj on v nedeľu predpoludním počúva na záverečnej medzinárodnej svätej omši plamennú kázeň francúzskeho vojenského biskupa Patrica Le Galla. Vyzýva k spravodlivému urovnaniu vojenských konfliktov a zastaveniu bojov. Vojaci sa modlia aj za deti v rozvojových krajinách.

Brigádneho generála Milana Maxima a šéfov ďalších vojenských delegácií následne prijíma francúzska ministerka obrany Michéle Aliot-Marieová. Ostatní vojaci sa pripravujú na slávnostný rozlúčkový nástup na Námestí svätého ruženca, aby sa po ňom začali baliť na cestu domov. V autobusoch, vlakoch či lietadlách sa budú tešiť na svojich blízkych. Možno budú rozmyšľať aj o tom, čo spája tie tisíce ľudí, ktorí sa v rámci svojej profesie pripravujú na boj, pričom tu – v Lurdoch – spolu kľáčali na kolenách. No zároveň budú vedieť, že vojenská púť to nie je dajaké úzkoprsé svätoškárnenie. Duchovný rozmer a mystická tajomnosť púte sa tu dopĺňa s chuťou tešiť sa zo života, a nadviazať úprimné priateľské styky s kolegami v uniformách, ktorí sú roztrúsení po celom svete. Sú to dve navzájom obohacujúce sa dimenzie – a tak je to dobré.

Pavol VITKO

Foto autor a Peter HAJNALA

Mons. František Rábek rozdáva sväté prijímanie pred Jaskynou zjavenia

Ordinár Ozbroyených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek: Vzťah k Bohu, úcta k národu

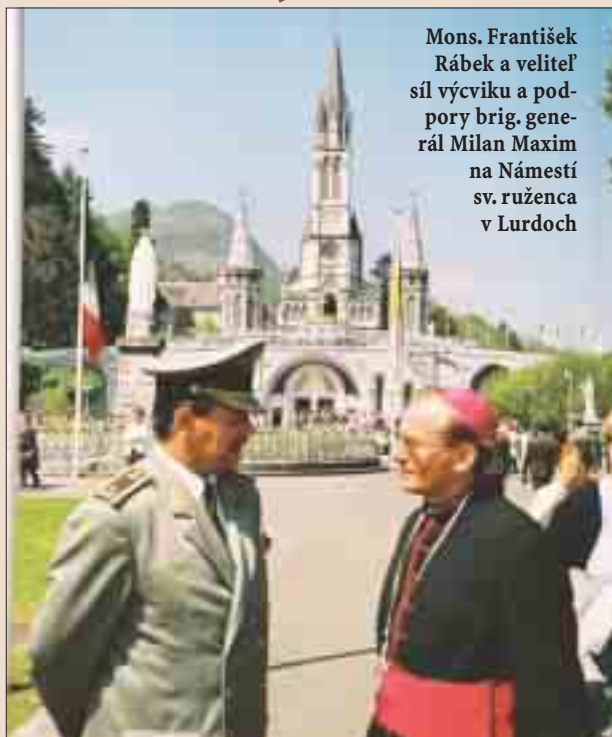
• Ako hodnotíte význam 46. vojenskej púte v Lurdoch?

Tento význam je viacvrstvový. Už len samotný fakt, že sa stretli vojaci z približne 30 armád ako priatelia a mali tu možnosť prezentovať aj svoju kultúru, je celkom serióznym príspevkom k upevňovaniu mieru a spolupráce. Púť má celkom iste aj aspekt duchovný. Je to uvedomovanie si, že náš život je cesta a pri takejto púti intenzívnejšie pociťujeme, akým smerom by sme mali kráčať a ku akému cieľu. Bola to púť kresťanská, bola to púť na miesto zjavenia Panny Márie, na miesto modlitby, preto aj pre vojakov to bola príležitosť upevniť svoju kresťanskú vieru. Vrátili sme sa domov s predsavzatím, aby aj náš každodenný život bol zosúladený s božími prikázaniami, aby bol harmonickejší a dôstojnejší.

• Naším hosťiteľom bolo Francúzsko, ktoré možno považovať vo veľkej miere za značne ateistickú krajinu. Nie je preto nezaujímavé, že v tomto štáte už roky v rebričku najpopulárnejších osobností získava jedno z „medailových“ miest katolícky duchovný Abbé Piére, dieťa z bohatej rodiny, bývalý člen protifašistického odboja a po vojne aj poslanec parlamentu, ktorý svoj majetok rozdal chudobným a celý svoj život venuje ľuďom z ulice. Čím to teda je, že Francúzi zároveň organizujú najväčšiu vojenskú kresťanskú púť na svete?

Lurdy nie sú výtvarom Francúzov, ale sú, možno povedať, darom neba. Tam sa Panna Mária zjavila nie na objednávku, ani to nenaplánoval žiaden vojak, ale tam Pán Boh tento dar dal. Zrejme svoje dary dáva tam, kde sú najviac potrebné. Keďže je táto krásna krajina skutočne do veľkej miery nekresťanská, tým viac potrebuje takýto duchovný impulz. K každom prípade je veľmi pekné, že francúzsky vojenský biskup v spolupráci s francúzskymi úradmi a francúzskou vládou požíva vojenské delegácie do Lúrd. Napokon, aj tí, čo nie sú veriaci, môžu vidieť, že takéto kultivované stretnutie vojakov z rôznych štátov predsa len o niečom vydáva svedectvo.

• Duchovná služba a kresťanské náboženstvo určite môžu vojakov na európskom kontinente do značnej

Mons. František Rábek a veliteľ síl výcviku a podpory brig, generál Milan Maxim na Námestí sv. ruženca v Lurdoch

miery zjednocovať. V súčasnosti však náš kontinent zažíva masívny prienik islamu. Ako to vnímať v oblasti duchovnej služby v ozbrojených silách?

Treba to vnímať spravodlivo. Teda, že ak v spoločnosti žijú ľudia iného vierovyznania, ktoré je ale uznané štátom a praktizuje ho nie zanedbateľné percento spoločnosti, majú právo, aby mali aj svojho duchovného zástupcu v ozbrojených silách. Je to prirodzené, hoci na to ešte nie sme zvyknutí, no je to o spravodlivosti. Na druhej strane treba povedať, že duchovní takých náboženských spoločenstiev, ktoré sa správajú k občianskemu poriadku deštruktívne, by nemali dostať možnosť na zneužívanie svojho postavenia. Treba to teda vidieť reálne a rozlíšiť medzi pozitívnymi a na druhej strane možno nie celkom korektnými úmyslami. Aj vy iste viete, koľko náboženských prúdov je v samotnom islame a štáty sa musia konsenzuálne rozhodnúť, čo je pre ne želateľné a čo nie. Nebude to jednoduché rozhodovanie a možno je dobré, že v rámci našej krajiny ešte takáto otázka nie je na programe dňa.

• Neuvažuje ordinariát o tom, že vyšle svojho kňaza do niektorej z našich vojenských misií práve v islamskom svete, kde je v situácia v rámci ostatných misií najvyostrenejšia?

Záleží nám na tom, aby sme boli blízko pri našich vojakoch všade tam, kde plnia svoje úlohy. Záleží to od našich početných stavov, ale zároveň nielen od nás. Vieme

veľmi dobre, že máme vojakov v Iraku, Afganistane aj v Sýrii, no do týchto misií nám nepridelili tabuľkové miesta pre kňaza. Budem o tomto pri najbližšej príležitosti rokovať s ministrom obrany Jurajom Liškom a rád by som docielil, aby sme aj do niektorej z uvedených misií vyslali vojenského duchovného.

• Možno už duchovnú službu v Ozbrojených silách SR považovať za konsolidovanú?

Ďalej pokračuje reforma ozbrojených síl a hýbu sa aj tabuľkové miesta, preto sa nedá hovoriť o celkovej konsolidácii. Keby sme hovorili len o počtoch, máme naplánovaných asi 30 tabuľkových miest, no obsadenú máme asi polovicu z nich. Radi by sme poskytli kňazov pre všetky útvary, kde majú byť, ale ešte stále pociťujeme ich nedostatok. O to viac ma teší, že tam, kde kňazi pôsobia dlhší čas, velitelia

a vojaci mi tlmočia dobré skúsenosti s ich službou a ďalší sa dožadujú ich prítomnosti.

• Podobný význam ako Lurdy vo Francúzsku má pre Slovákov v prvý júlový víkend národná púť do Levoče. Jej súčasťou sa už stala aj vojenská púť. Môžete naznačiť, aká bude tento rok?

Vojenská súčasť levočskej púte je iba mikroskopickou zmenšeninou v porovnaní s „vojenskými“ Lurdmi. No predsa len je pekné, že aj naši vojaci majú možnosť zúčastniť sa na nej ako oficiálna skupina. Spoločne budú prezentovať svoj vzťah k Bohu, ako aj k ľuďom a úctu k tradíciám svojho národa. Tento rok rátame s účasťou asi 150 vojakov, policajtov a príslušníkov Zboru väzenskej a justičnej stráže. Na programe budeme mať otváraciu vojenskú svätú omšu v Kežmarku - Ľubici, pietny akt pri pomníku zaľubickej tragédie a samozrejme slávnostnú sv. omšu na Levočskej hore. Púť ukončíme opäť vojenskou sv. omšou vo VVP v Ruskinovciach. Popritom sa zúčastníme s vojakmi a policajtmi na nočnom bdení a pobožnostiach na Levočskej hore. Teší nás, že na našom putovaní sa zúčastnia aj vojaci z Poľska, Nemecka a Belgicka. Víťan sú však nielen oficiálne vyslaní vojaci či policajti, ale k našej uniformovanej skupinke sa budú môcť pridať aj tí príslušníci ozbrojených síl, ktorí do Levoče pricestujú po vlastnej osi.

Text a foto Pavol VITKO

Inovácie v mierových operáciách

V dňoch 5. - 12. mája 2004 sa na základe iniciatívy oddelenia mierových operácií sekcie obrannej politiky a medzinárodných vzťahov MO SR uskutočnil vo Výcvikovej základni pre mierové operácie v Nitre medzinárodný seminár OSN o štandardizácii výcvikových modulov do mierových operácií OSN.

policajtov, všeobecné otázky)

- Metodika interoperability OSN pre jednotky (pre dôstojníkov a kľúčový personál jednotiek)

- Pozorovatelia a monitorovači OSN (pre VP OSN a monitorovačov civilnej polície)
- Vojenské štáby OSN (pre všetkých štábných dôstojníkov a kľúčový personál MO OSN)
- Logisti mierových operácií OSN (pre dôstojníkov logistiky)
- Civilno-vojensko-policajná koordinácia OSN (pre štáb C-V-P koordinácie OSN)
- Odzbrojenie, demobilizácia a reintegrácia OSN (pre štáb DDR OSN)
- OSN inštruktori civilnej polície
- OSN poradcovia civilnej polície

Výsledky diskusií sa hodnotili denne. Výsledné moduly z jednotlivých pracovných skupín seminára boli na záver zhrnuté do súhrnného materiálu. Každá pracovná skupina si v súlade s ním stanovila a rozdelila úlohy, ktoré je potrebné rozpracovať podľa časového harmonogramu na obdobie šiestich mesiacov, aby výsledné štandardizačné moduly výcviku mohli byť prerokované na najbližšom seminári v novembri 2004 v Južnej Amerike. Výsledným produktom oboch seminárov bude výcvikový modul, ktorý sa bude využívať v odborných kurzoch na prípravu štábných dôstojníkov, odborných štábov, vojenských pozorovateľov a civilných policajtov, do mierových operácií a pri

výcviku v národných výcvikových strediskách pre jednotlivé operácie OSN. Výcvikový modul bude v máji 2005 distribuovaný všetkým členským krajinám OSN.

Organizátori umožnili účastníkom aj napriek nabitému programu spoznať históriu i súčasnosť Slovenskej republiky. Za OSN ukončila seminár pani Kiran Bedi, riaditeľka divízie civilnej polície DPKO (zástupca vojenského poradcu GT OSN). Hoci sa na oficiálnom ukončení najvyšší predstavitelia MO SR a MZV SR nezúčastnili, seminár STM-2 je veľkým prínosom pre všetkých, ktorí v oblasti prípravy a výcviku do mierových operácií pracujú. Skúsenosti, získané v mierových operáciách OSN, ktoré odovzdali formou tvorby nových štandardizačných modulov pre výcvik, sa budú môcť využívať nielen v rámci Ozbrojených síl SR, ale tiež vo všetkých krajinách participujúcich na týchto operáciách. Novovytvorené štandardy bude zároveň potrebné implementovať do programov výcviku príslušníkov OS SR do mierových operácií OSN.

Najvyšší predstavitelia OSN tento presťžný seminár hodnotili vysoko, za čo treba poďakovať hlavne príslušníkom Výcvikovej základne mierových síl OSN v Nitre, ktorí sa podieľali na príprave svojich priestorov a zariadení. Štáb OSN tiež vyjadril možnosť začleniť VZ MS OSN v Nitre do výcvikových zariadení OSN a v budúcnosti ju využívať na vykonávanie medzinárodných kurzov pre stredoeurópsky región.

pplk. Roman LACKOVIČ, vedúci oddelenia mierových operácií SEOPMV MO SR

Foto Jozef MICHNICA

Seminár bol pokračovaním úloh vyplývajúcej z Brahimiho správy, ktorá požaduje vymedziť a použiť nové štandardy pre výcvik do mierových operácií OSN. Jeho prvou úlohou bolo identifikovať a definovať požiadavky mierových operácií OSN a následne spracovať obsahovú náplň štandardizovaného výcvikového modulu 2. stupňa. Na zamestnaní sa zúčastnilo 70 odborníkov zo 49 krajín sveta (Ázia - 15, Afrika - 9, Ameriky - 10, Austrália - 5, Európa - 31). Je to dosiaľ najväčšia účasť v histórii takýchto seminárov.

Účastníci seminára v Nitre sa sústredili hlavne na riadiace funkcie vojenských pozorovateľov, príslušníkov civilnej polície, všeobecných štábných pracovníkov (v jednotkách, na veleniach sektorov a na velení misií), odborných štábných pracovníkov (odborníkov na DDR, logistiku a civilno-vojenskú spoluprácu), na hovorcov a poradcov civilnej polície a na zabezpečenie interoperability jednotiek do stupňa prápor. Seminár po odbornej stránke riadil pracovný štáb sekcie výcviku a hodnotenia (TES) DPKO/OSN. Prípravu seminára a jeho organizačné riadenie zabezpečovalo oddelenie mierových operácií SEOPMV MO SR v spolupráci s Výcvikovou základňou mierových síl OSN v Nitre a GŠ OS SR.

Za Slovenskú republiku sa na seminári zúčastnilo 6 príslušníkov z rezortov obrany a vnútra. Za OSN seminár otvorila riaditeľka TES pani Carolyn Brand - riaditeľka sekcie výcviku a hodnotenia. Účastníci boli rozdelení podľa odbornosti do deviatich pracovných skupín nasledujúcou tematikou:

- Štandardy OSN pre dôstojníkov a kľúčový personál (pre vojská, civilných

ARMÁDNY magazín

Armádny magazín v STV sa vysiela každý nepárny týždeň v piatok o 21.00 a repríza relácie je nasledujúcu nedeľu o 12.45 hod na Dvojke. Informácie o najbližšom termíne vysielačnej relácie a ich obsahu sa dozviete na internetovej stránke www.mod.gov.sk/e-ziny/Vase_namety_a_podnety_mozete_posielat_na_e-mailovu_adresu:_ZahradnikL@mod.gov.sk alebo dokument@stv.sk

Plná poľná

SLOVENSKÝ ROZHLAS

Rozhlasová relácia **Plná poľná**, i keď už polstoročná, je stále svieža relácia o vojakoch a nielen pre vojakov.

I tento rok sa na vás každý piatok o 20.05 hod. tešia na najpočítanejšej stanici Rádio Slovensko Miroslav Míňar, Bernard Roštecký a Petra Repková.

Európska obranná agentúra ⁽²⁾

EDA bude relatívne malá, bude mať len niekoľko zamestnancov so zmluvami na obdobie piatich rokov. Ostatní príslušníci budú dočasne „privenení“ odborníci z členských krajín zapojených do činnosti agentúry (EÚ používa termín „secondment“, tzn. že všetky individuálne, prevádzkové i administratívne náklady spojené s ich pôsobením bude hrdiť vysielajúci štát). V čase plnenia konkrétnej úlohy budú personál EDA tvoriť dočasne pridelení odborníci z Európskej komisie.

Očakávaný prínos

Hlavným cieľom EDA je pomôcť členským krajinám agentúry lepšie realizovať požadované obranné spôsobilosti, a to najmä svojou poradnou úlohou (exeku-

(Dokončenie z predchádzajúceho čísla)

Najvyšším orgánom bude riadiaca rada zložená z ministrov obrany krajín zapojených do EDA. Najvyšším predstaviteľom EDA bude generálny tajomník/vysoký predstaviteľ a agentúra bude mať aj výkonného riaditeľa. V Európskej rade bude EDA zastrešená zasadáním Rady pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy GAERC (*General Affairs and External Relations Council*) v zložení ministrov obrany.

Významnými partnermi EDA budú okrem vojenského výboru EÚ aj národní riaditelia pre vyzbrojovanie členských krajín EDA.

Ambície EDA

Ako sme už uviedli, agentúra chce prispieť ku konsolidácii súčasného stavu, pre ktorý je charakteristická roztrieštenosť a voluntaristická prevaha iniciatív smerujúcich zospodu hore, namiesto klasického zhora - dole. Uvedené problémy sa prejavujú najmä v politickej oblasti, a to absenciou spoločnej politiky EÚ, ktorú nahrádza 25 národných politikov. Súčasnne sa prejavujú v oblasti európskeho trhu s obrannými technológiami (EDEM), ktorý je spojený s obrannou priemyselnou a technologickou základňou (DTIB) a to nesúladow ponuky a dopytu.

„Dopytovú“ stranu tvorí 25 krajín EÚ (často s nejednotnými záujmami hlavných druhov ozbrojených síl), s nedostatkom koordinácie a koherencie v oblasti obranného výskumu a vyzbrojovania, čo vedie k značnej neefektívnosti. Strana dopytu súčasne disponuje obmedzenými zdrojmi a je nejednotná.

Ponuková strana trhu – európsky obranný priemysel – začal konsolidáciu v oblasti letectva, avšak v oblasti pozemných a námorných technológií pretrvávajú značné rozdiely medzi jednotlivými krajinami. Táto strana trhu sa prejavuje

previsom ponuky, ktorá je v novopristupujúcich krajinách zosilnená prebiehajúcimi reformami ozbrojených síl, z ktorej plynie určitá nestabilita akvizíčných plánov. Dochádza síce k združovaniu asociácií obranných priemyslov, nevenuje sa však dostatočná pozornosť malým a stredným podnikom, ktoré budú jedným zo základných rysov obranného priemyslu, hlavne novopristupujúcich krajín do EÚ.

Zo strany vznikajúcej EDA (ustanovujúceho tímu) sa hľadá predovšetkým optimálne využitie súčasných európskych štruktúr v oblasti vyzbrojovania, ktoré pôsobia roztrieštene, ako aj mechanizmov v rámci nich, resp. nastavenie spolupráce s týmito štruktúrami tak, aby spolupráca bola koherentná.

tívna úloha EDA je výhľadovou ambíciou). Chce tiež venovať náležitú pozornosť integrácii novopristupujúcich krajín.

Ako sme uviedli, ambíciou EDA je byť príslušným fórom na úrovni EÚ v rámci diskusie a návrhu realizácie opatrení vedúcich k zlepšeniu súčasného stavu.

EDA bude:

- vypracovávať nevyhnutné štúdie a analýzy,
- vytvárať nástroje a pracovné metódy vedúce ku konsolidácii a udržiavateľnosti technologickej základne obranného priemyslu (DTIB),
- fórom na rokovanie medzi šiestimi krajinami L. o. I. a ostatnými členskými štátmi v oblasti pravidiel trhu s obrannou výzbrojou a technikou a fórom na prípravu európskych pozí-

- cií v transatlantickom obchode s obrannými systémami a technológiami,
- vytvárať databázy v oblasti akvizícií, vyhodnocovať akvizičné zámery jednotlivých členských krajín.

EDA si súčasne kladie za cieľ:

- byť v oblasti plánovania zárukou koherencie obranného plánovania na strane dopytu, čo umožní koncentrovať úsilie do prioritných/zásadných

Bojový vrtuľník Tiger HCP je výsledkom spoločného francúzsko-nemeckého projektu
Foto Gerome DEULIN, EUROCOPTER

- oblastí obranného výskumu a následných programov výzbrojovania,
- navrhovať relevantné projekty pri realizácii spoločných programov výzbrojovania,
 - predkladať spoločné a efektívne riešenia pre skupiny členských krajín a odporúčať pri deľbe práce pravidlo „globálnej rovnováhy“.

EDA súčasne predpokladá uľahčiť komercializáciu produktov na obranné účely, tzv. komerčne dostupných produktov (Off the Shelf Products). Táto komercializácia Off the Shelf produktov umožní realizovať spoločnú akvizíciu mnohých produktov (napr. súčiastok poľného výstroja, tankových pásov, rádiových staníc, radarov a i.)

Súvislosti a význam

Problematika vznikajúcej európskej agentúry v oblasti rozvoja obranných spôsobilostí, výskumu, akvizície a výzbrojovania Európskej obrannej agentúry je pre slovenskú stranu mimoriadne dôležitá z celého radu aspektov. Nejde len o aspekty samotného vstupu SR do EÚ a zahraničnopolitické súvislosti. Predovšetkým ide o skutočnosť, že bude základným fórom na podporu európskej bezpečnostnej a obrannej politiky a výstavbu európskych obranných spôsobilostí. Plnohodnotná spolupráca s touto inštitúciou bude mať významné ekonomické dôsledky a súvislosti, pretože bude podporovať a zlepšovať európsku spoluprácu vo výzbrojovaní a obrannom výskume. Vráťane riešenia záležitostí finančných priorít v tejto oblasti a problematiky rozvoja, harmonizácie pravidiel a regulácií týkajúcich sa európskeho trhu s obrannou výzbrojou a technikou.

Poslanie a hlavné ciele vznikajúcej agentúry, ako aj uvádzaný očakávaný prínos pre novopristupujúce malé a stredné krajiny EÚ potvrdzujú, že v rámci agentúry pôjde o riešenie rozvoja obranných spôsobilostí v oblasti krízového manažmentu, riešenie problematiky európskej spolupráce v obrannom výskume a vo výzbrojovaní, európskej obrannej a priemyselnej základne a európskeho trhu s obrannou technikou. Ide teda o symbiózu operačnej oblasti (výstavby obranných spôsobilostí) s oblasťou výzbrojovania a obranného výskumu. Potvrdzuje to aj priama zaangažovanosť Vojenského výboru EÚ, Politického a bezpečnostného výboru a národných riaditeľov pre výzbrojovanie EÚ do procesu prípravy agentúry. V súvislosti s vytváraním agentúry je potrebné venovať pozornosť aj budúcej výške členských príspevkov.

V súvislosti s uvedenými faktami sa ukazuje, že členstvo Slovenska v danej inštitúcii a zapojenie sa slovenskej strany do procesov vytvárania a budúcej konkrétnej spolupráce s touto agentúrou bude prínosom. Daná problematika je predmetom koordinácie medzi relevantnými orgánmi MO SR, MZV SR a MH SR. Čo sa týka budúcej slovenskej spolupráce s agentúrou, je potrebné zdôrazniť najmä tieto skutočnosti (okrem tých, čo sme uviedli):

- Potrebnosť efektívnych mechanizmov medzirezortnej koordinácie vzhľadom na problematiku prípravy a vzniku agentúry; tieto mechanizmy sú potrebné z hľadiska veľmi rýchlej reakcie na dynamický vývoj v tejto oblasti a zaujímanie národných stanovísk (MO SR, MZV SR, MH SR, MŠ SR, v spolupráci so ZOP SR).
 - Potrebnosť efektívnych mechanizmov pri koordinácii a výmene informácií medzi relevantnými zložkami rezortu obrany. Malo by ísť predovšetkým o úzku spoluprácu medzi orgánmi výzbrojovania a obranného výskumu, orgánmi obranného plánovania a dlhodobých požiadaviek a orgánmi obrannej politiky a medzinárodných vzťahov
 - Z hľadiska dôležitosti danej problematiky patriacej pod agentúru, negatív v prípade nezapojenia sa Slovenska do týchto procesov, vrátane budúcich ekonomických strát môže byť veľmi veľa. Preto je potrebný na plnenie úloh týkajúcich sa EDA adekvátny počet odborníkov predovšetkým v orgánoch výzbrojovania a obranného výskumu MO SR. Budú sa plnohodnotne venovať problematike EDA a zabezpečovať koordináciu spolupráce s touto agentúrou, ako aj vnútrorezortnú (z hľadiska rezortu obrany) a medzirezortnú koordináciu tejto spolupráce.
- Za pozitívny jav možno v tejto súvislosti považovať zriadenie a obsadenie (od apríla 2004) funkcie zástupcu poradcu - predstaviteľa pre výzbrojovanie v rámci sekcie obrany Stálej delegácie SR pri NATO. Bude sa venovať predovšetkým práve problematike vznikajúcej Európskej obrannej agentúry a európskej spolupráci vo výzbrojovaní a obrannom výskume. Do tejto funkcie bol vymenovaný Ing. Robert Radič.

Pozornosť, ktorú slovenská strana venuje problematike vznikajúcej Európskej obrannej agentúry a hlavne cieľené zapojenie sa a aktívna spolupráca s touto inštitúciou, bude prínosom z hľadiska realizácie úloh v oblasti rozvoja vojenských spôsobilostí, efektívneho zapojenia sa do procesov európskej spolupráce vo výzbrojovaní a obrannom výskume. Okrem očakávaného ekonomického prínosu to bude prínos z hľadiska konsolidácie a posilnenia technologickej základne slovenského obranného priemyslu a aj z hľadiska podielu a podpory slovenskej strany v oblasti spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ a európskej bezpečnostnej a obrannej politiky.

Plk. Ing. Ivan KOBLEN, CSC,
zástupca riaditeľa Odboru politiky
výzbrojovania sekcie výzbrojovania
Ministerstva obrany SR

Odišiel generál letectva

V posledný aprílový deň sme sa v bratislavskom krematóriu rozlúčili s generálmajorom vo výslužbe Ing. Belom Kubicom (7. 10. 1914 Osuské – 22. 4. 2004 Bratislava). Skončil sa pozemský život skromného a človeka, povstalca, vlastenca, dlhoročného dôstojníka letectva.

Po absolvovaní Vojenskej akadémie v Hraniciach na Morave v roku 1937 slúžil v hodnosti poručíka v leteckom pluku 6 v Kbeloch pri Prahe. V rokoch 1939 – 1944 bol veliteľom pozorovacej letky, pôsobil v Leteckej škole v Trenčianskych Biskupiciach a v Banskej Bystrici. Keď slovenský národ povstal do ozbrojeného boja proti nemeckej okupácii a domácejmu proneckému režimu, stal sa veliteľom letiska Tri Duby. Po prelete na územie Sovietskeho zväzu a po sformovaní 1. čs. zmiešanej leteckej divízie v ZSSR bol letovodom (šturmanom) 3. čs. bitevného leteckého pluku, neskôr zástupcom jeho veliteľa. V jeho radoch sa aktívne zúčastnil na vzdušných bojoch o Moravskú bránu v záverečnej fáze 2. svetovej vojny.

Po skončení vojny vykonával funkciu náčelníka štábu 4. leteckej divízie, absolvoval Vysokú školu vojenskú v Prahe a Vyššiu letecko-taktickú školu v sovietskom Lipecku. Zastával rôzne štábne funkcie na Ministerstve národnej obrany v Prahe, konkrétne na veliteľstve letectva. Prvého augusta 1951 sa stal náčelníkom Leteckej fakulty Vojenskej technickej akadémie v Brne. V roku 1954 ho povýšili do hodnosti plukovníka. V decembri 1958 bol predčasne prepustený do zálohy. Pracoval v Hydroprojekte Bratislava, od roku 1969 na Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SSR, neskôr na inšpektoráte Štátnej leteckej inšpekcie v Bratislave.

Generál Belo Kubica
s autorom článku

Zásluhy Bela Kubicu v národnom boji za oslobodenie boli ocenené celým radom vyznamenaní – Radom Slovenského národného povstania I. triedy, Čs. vojnovým krížom 1939, dvoma čs. medailami za chrabrosť a ďalšími vyznamenaniami a medailami, vrátane sovietskeho Radu vlasteneckej vojny II. stupňa.

Bol mu udelený odznak Zaslúžilý vojenský letec ČSSR (1968) a v roku 1991 bol povýšený do hodnosti generálmajora

vo výslužbe. Napísal knihu spomienok – Letectvo v SNP (1994).

Po slovách rozlúčenia zástupcov Slovenského leteckého zväzu gen. Dr. M. R.

Štefánika, Ústrednej rady Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov a osobných priateľov ako prejav úcty a vďaka odznali vojenské počty. Na poslednej ceste odprevadila zosnulého pieseň Jaroslava Ježka „Svitá“ v interpretácii Waldemara Matušku. Odišla jedna z posledných žijúcich významných osobností Povstania. Nech je mu slovenská zem ľahká. Česť jeho pamiatke.

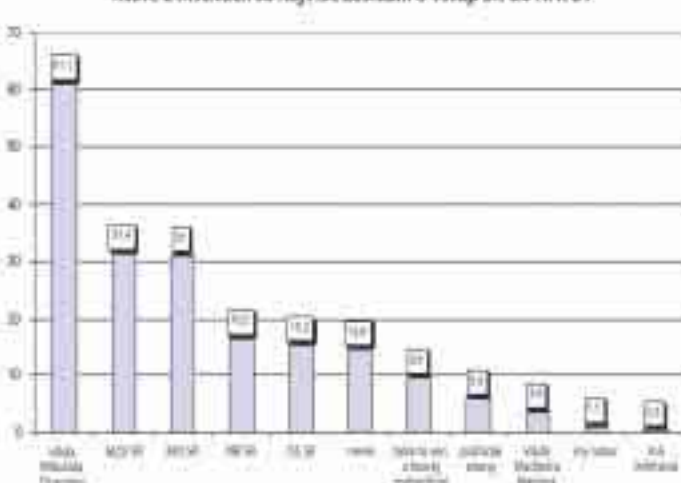
Dr. Petr ŠVANDA, CSc.

Kto sa zaslúžil o vstup do NATO

Ústav výskumu kultúry Národného osvetového centra v Bratislave v období od 18. apríla do 25. apríla 2004 realizoval pravidelný reprezentatívny výskum verejnej mienky. Na základe zadania Ministerstva obrany SR v ňom boli okrem iného zaradené otázky zisťujúce názor verejnosti na prijatie Slovenska do Severoatlantickej aliance. Výskumnú vzorku tvorilo 1 140 respondentov. Výberová vzorka reprezentuje celú populáciu Slovenskej republiky vo veku od 18 rokov. V súvislosti so vstupom SR do NATO nás zaujímal názor verejnosti na to, ktoré inštitúcie sa najviac zaslúžili o vstup SR do aliance. Výsledky výskumu sú jednoznačné. Najväčšia zásluha sa prisudzuje všeobecne vláde pod vedením Mikuláša Dzurindu, na druhom mieste sú dva rezorty, ktoré zohrávali najdôležitejšiu úlohu v predvstupovom procese, a to MZV a MO. Minimálnu zásluhu na tomto kroku prisudzuje verejnosť vláde V. Mečiara a niektoré konkrétnej politickej strane.

PhDr. Karol ČUKAN, CSc.

Ktoré z inštitúcií sa najviac zaslúžili o vstup SR do NATO?

Štátny u „gabčíkovcov“

Počas pracovnej návštevy 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline sa štátny tajomník Ministerstva obrany SR Martin Fedor (na fotografii s veliteľom pluku podplukovníkom Ľubomírom Šebom) oboznámil s doterajšou históriou i aktuálnou situáciou v tomto plne profesionálnom útvere. S jeho hlavnými predstaviteľmi diskutoval aj o koordinácii činnosti a spolupráci so špeciálnymi policajnými zložkami Ministerstva vnútra SR, ako aj o stále sa zvyšujúcom záujme o službu v žilinskom pluku. Najviac priestoru venoval otázkam ako zjednodušiť proces zavádzania nového výstroja a výzbroje do Ozbrojených síl

SR. „Videli sme konkrétnu výzbroj, ktorá by mohla byť v najbližšom období zavedená do 5. pluku. Bránia tomu ale niektoré legislatívne prekážky, a preto si myslím, že celý proces treba zmeniť,“ povedal štátny tajomník. Veliteľ 5. pluku špeciálneho určenia podplukovník Ľubomír Šebo konštatoval, že ak má jednotka plniť úlohy v extrémnych podmienkach, potrebuje mať aj extrémne dobrý výstroj a výzbroj. Žilinský pluk bude podľa Fedora naďalej plniť úlohy v zahraničných misiách a vojenských operáciách, ako v minulosti napríklad v Kosove či v súčasnosti v Iraku.

Text a foto Mário PAŽICKÝ

KRÁTKO

Minister obrany SR Juraj Liška sa počas oficiálnej návštevy Belgického kráľovstva stretol s ministrom obrany Belgicka André Flauhautom. Hlavnými témami ich rokovania bol vzťah medzi Európskou úniou a NATO, otázky európskej bezpečnostnej a obrannej politiky a vznik tzv. malých bojových jednotiek. Juraj Liška sa zaujímal aj o fungovanie belgického systému integrovaného ministerstva obrany.

...

Na základe spoločného dohovoru Veliteľstva vzdušných síl NATO pre severnú Európu (AIR FORCE NORTH) a Veliteľstva vzdušných síl OS SR sa 18. až 20. mája 2004 na Veliteľstve vzdušných síl vo Zvolene uskutočnil bilaterálny pracovný seminár expertného tímu z AIWG (Air Integration Working Group) AF NORTH Ramstein. Cieľom seminára bolo prediskutovať problémy súvisiace s integrovaným systémom PVO aliancie v oblasti právnych otázok vzhľadom na pripojenie do spoločného obranného systému vzdušného systému NATO.

...

Slávnostným vyraďením 47 profesionálnych poddôstojníkov OS SR sa 17. mája po piatich týždňoch intenzívneho výcviku skončil vstupný a zdokonaľovací kurz v Poddôstojníckej akadémii v Martine. Z 92 profesionálnych vojakov pristúpilo k záverečným skúškam len 47 poddôstojníkov. K najčastejším príčinám, pre ktoré vojaci museli výcvik predčasne skončiť, boli aj požiadavky na fyzickú zdatnosť.

...

Katedra vojenskej stratégie a operačného umenia Fakulty pozemného vojska a Centrum kariérneho rozvoja Vojenskej akadémie v Liptovskom Mikuláši zorganizovali 20. mája 2004 vojenský odborný seminár CIMIC (vojensko-civilná spolupráca v operáciách). Program seminára, ktorého téma je po prijatí OS SR do NATO vysoko aktuálna, bol rozdelený do teoretického a praktického panela.

...

Minister obrany SR Juraj Liška 25. mája 2004 odvolal z funkcie riaditeľa Vojenského obranného spravodajstva plukovníka Františka Kašického. Riadením VOS poveril plukovníka Vladimíra Kotrusa.

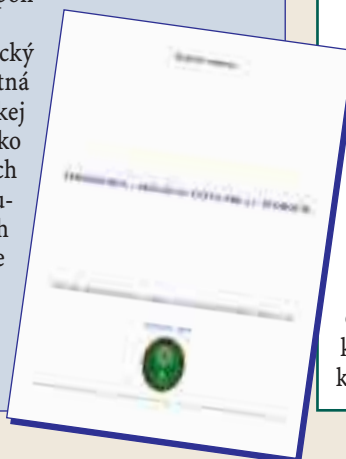
Analýza terorizmu

Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií Ministerstva obrany Slovenskej republiky 20. mája v priestoroch ministerstva predstavil zainteresovaným odborníkom i širšej vojenskej a civilnej verejnosti publikáciu Terorizmus – aktuálna výzva pre 21. storočie ako prvý výstup z riešenia rovnomeného projektu.

Trojica autorov publikácie – plk. v. v. PhDr. Peter Švrlo, PhD., plk. v. v. RSDr. Michal Svetlík a plk. RSDr. Jaroslav Nižňanský, PhD. – si vytýčila tri hlavné ciele: informovať čitateľov o zdrojoch a príčinách terorizmu ako historického a sociálnospoločenského javu; poukázať na súčasné formy a prejavy terorizmu, ako aj na výzvy, ktoré z nich vyplývajú a napokon upozorniť na aktuálne aspekty terorizmu vo vzťahu k národným a bezpečnostným záujmom Slovenskej republiky v kontexte jej zapájania sa do euroatlantických politických a obranných štruktúr. Napriek obťažnosti úlohy sa pri tom snažili o čo najväčšiu neustrannosť a objektivitu bez politizovania a ideologizovania.

Publikácia je rozdelená do piatich kapitol: Historický a spoločenský jav terorizmu, Terorizmus ako bezpečnostná hrozba, Kybernetický terorizmus ako nástroj asymetrickej vojny, Boj proti terorizmu – stratégia a taktika a Slovensko a terorizmus. Okrem bohatého registra bibliografických odkazov a použitých knižných a iných prameňov obsahuje aj štyri prílohy, v ktorých sú uvedené prehľady známych extrémistických a teroristických organizácií, mediálne monitorovaných teroristických útokov a hlavných protiteroristických operácií, ako aj prehľad vybraných protiteroristických jednotiek – všetko s aktuálnym časovým vymedzením prelomu 20. a 21. storočia.

– ag –

Tanečné umenie patrí od vzniku Borievky k dominantným prvkom jej programového vystúpenia

Jubilanti pod krídlami akadémie

Buch po hušľoch z Hanušovec, Pozdišovský i cigánsky čardáš, Na vešeľu v Zámutove a prirodzene i neodmysliteľný Verbunk tvorili iba fragment bohatého dvojhodinového galaprogramu vojenského folklórneho súboru Borievka. Bývalí i súčasní členovia súboru, ktorý pôsobí pod krídlami košickej Vojenskej leteckej akadémie, si ním v minulých dňoch pripomenuli 25. výročie svojho vzniku.

Vojenský folklórny súbor Borievka sa sformoval z malého záujmového krúžku v roku 1978. Pri jeho vzniku stáli bývalí poslucháči vysokej školy - Peter Lele, Marián Sedlák, Ján Baran, Bedřich Zadák, Anton Lichvar, Anton Strapák, Peter Kuchárik, Juraj Hano a ďalší. Dušou súboru bola Janka Timurová (dnes Kováčiková). Veľký podiel na vzniku mal tiež vtedajší náčelník Leteckej fakulty plk. Ing. Věroslav Toman, jeho zástupca plk. Michal Lapišák a kpt. Štefan Vitko.

Vedúca súboru a choreografka Janka Timurová prizvala v roku 1983 k spolupráci aj naslovovzatého odborníka na folklórne umenie Michala Nogu, ktorý v Borievke pôsobí ako umelecký vedúci dodnes.

Úspechy dodávali apetít

Michal Noga dodnes velebí profesora Jozefa Baksaya, u ktorého vyštudoval choreografiu. Spoločnú reč našli aj na folklórnom pódii. „Naučil ma chápať a zároveň i tvoriť folklór. Neskôr mi ponúkol spoluprácu pri organizovaní rôznych folklórnych prehliadok a festivalov. Táto ponuka mi dala viac než celé štúdium na škole,“ vraví s úctou a rešpektom Michal Noga.

Spolu s manželkou začali koncipovať a tvoriť zvykoslovné monotematické programy. Úspechy po prvých vystúpeniach potvrdili správnosť nastúpenej cesty a súčasne dodávali tvorivý apetít.

Repertoár súboru prešiel prirodzeným vývojom. „Našťastie, k dispozícii máme videozáznamy a môžeme konfrontovať to, čo sme robili vtedy a teraz. Prirodzene, najviac sa to prejavuje na kvalite, no tá závisí aj od ľudí, s ktorými v danom časovom úseku pracujeme. Nie vždy sme mali k dispozícii takých, akých by sme na realizáciu našich programov potrebovali,“ podotýka riaditeľ súboru mjr. Dr. Štefan Murcko.

Borievka je pravidelným účastníkom vysokoškolských folklórnych festivalov Akademická Nitra a Akademický Zvolen.

Generácie tanečníkov, hudobníkov a spevákov tvorili históriu súboru a zároveň formovali podobu jednotlivých programov. Medzi nimi boli výrazné a talentované osobnosti, ale boli aj takí, ktorí si tvrdou drinou vyslúžili právo účinkovať na javisku. Spolu viac ako 350 mladých ľudí absolvovalo vyše 850 vystúpení.

Každoročne si odtiaľ odnáša ocenenia za originálne spracovanie folklórnej tematiky. V roku 1993 sa súbor prvýkrát predstavil divákovi aj v zahraničí. Bolo to v Jasle pri príležitosti štátneho sviatku Poľskej republiky. Odvtedy ich oceneniami dekorovali aj na festivaloch v Španielsku, Taliansku, Maďarsku a v Čechách.

Súbor Borievka nastúpil na svoju umeleckú dráhu s programom piesní a tancov zo spišského regiónu. Orientoval sa predovšetkým na južnú časť Spiša. Aj keď krásu spišského folklóru umocňujú pestrofarebné kroje, mimoriadnou dyna-

mikou nevyniká. Medzi prvými tancami boli krucená, čardáš a inštalate (tanec na Spiši priniesli nemeckí inžinieri a pravdepodobne pochádza z nemeckej polky). Potom objavili parobskú cifru. Tanečníkom k nej kúpili originálne kroje zo Žakaroviec.

Zahalená budúcnosť

Borievka má v súčasnosti 47 členov. Choreograficky sa zameriava na ľudové zvyky, tance a obyčaje z východoslovenského regiónu. Dramaturgiu prísne určujú krojové možnosti. Členovia súboru každoročne absolvujú desiatky vystúpení. „Pamätáme si roky, keď sme absolvovali 60 - 80 vystúpení, ale aj o polovinu menej. Bolo to najmä vtedy, keď sa objavil generačný problém,“ vysvetľuje umelecký šéf.

K vysokej umeleckej kvalite súboru prispieva aj ľudová hudba. V súčasnosti pozostáva z vedúceho hudby npor. Ing. Stanislava Križalkoviča (cimbal a akordeón), npor. Ing. Jána Lesaya (kontrabas), Michala Nogu jun. (husle a primáš hudby), Jána Teja (viola) a Rastislava Majoroša (2. husle a viola).

Riaditeľ súboru mjr. Š. Murcko nechce o budúcnosti Borievky priveľa rozprávať: „Zatiaľ akadémia existuje. Ak bude isté, že končí, potom sa rozhodneme. Máme pripravené varianty ako ďalej. Borievku rozhodne nenecháme zaniknúť.“

Jožef MICHNICA

Ľuboš Križko na olympiádu

Jedinou slovenskou plavkyňou, ktorá má štart na OH v Aténach už istý, je Martina Moravcová. Pre ostatných kandidátov sa núkala šanca na splnenie olympijských limitov na májových ME v Madride. Zo šiestice Slovákov, medzi ktorými boli traja plavci z AŠK Dukla Banská Bystrica – Ľuboš Križko, Miroslav Machovič a Ivana Langeová, sa to podarilo iba prvému z nich.

Dvadsaťtriročný znakár spod Urpína obsadil na 100 m trati síce konečné šieste miesto (57,59), no postupom medzi elitnú šiestnástku splnil olympijské kritériá a vybojoval si olympijskú miestenku. Umiestnenie do 16. miesta na ME totiž bolo oveľa schodnejšou cestou do Atén než splnenie veľmi tvrdého A-limitu medzinárodnej plaveckej federácie FINA. Na madridské súťaže sa svedomito pripravil a plne koncentroval. K tomu prispela aj trojtýždňová príprava v Hamburgu u reprezentačného trénera nemeckej reprezentácie Dirka Langeho (manžel Ivany Langeovej-Walterovej), kde mu sparingpartnera robil výborný znakár Marc DiCarlo. „Už to, že som mu v bazéne bol rovnocenným partnerom, svedčilo o tom, že sa zlepšujem v rýchlosti. Nebyť problémov s orientáciou v otvorenom bazéne, na ktorý nie som zvyknutý, mohol som obsadiť i vyššiu priečku. Musel som sa príliš koncentrovať na to, aby som plával rovno, čím som strácal na rýchlosti. V Banskej Bystrici totiž trénujem iba v krytom bazéne a orientujem sa podľa strechy. Ak by sa súťažilo na ME pod strechou, verím, že by som v súčasnej forme dosiahol čas pod 26 sekúnd a postúpil suverénne do finále. Navyše, narazil som do dráhy, čo ma vyvied-

Miroslav Machovič

lo z rytmu a ubralo aj nejakú desiatinku sekundy. Aj tak som s umiestnením i dosiahnutými výkonmi veľmi spokojný. Dosiahol som viac, ako som očakával,“ poznamenal na margo postupu bystrický plavec, ktorý v neolympijskej súťaži na 50 m znak obsadil 10. miesto, čo je jeho najväčším životným úspechom. Jeho doterajším maximom bolo 11. miesto v rovnakej disciplíne na ME 2002 v Berlíne.

Ľuboš počas prípravy v Hamburgu býval celý čas u Langeovcov. Nemecko-slovenská rodina mu vytvorila vynikajúce podmienky, ktoré si nevedel vynachváliť: „Dirk mi povedal, že ak sa Marco Di Carlo v júni kvalifikuje do Atén, pozve ma znovu, aby som mu robil sparingpartnera. Navyše, budem si musieť zvyknúť aj na orientáciu v otvorenom bazéne, pretože v Aténach sa bude súťažiť pod oblohou.“

Dvadsaťsedemročná skúsená šprintérka Ivana Langeová, ktorá sa väčšinou roka pripravuje pod vedením svojho manžela Dirka Langeho v Hamburgu, sa v poslednom čase zameriava len na krauliarsky šprint. Na ME sa medzi 34 plavkyňami delila o 17. priečku, keď semifinále jej ušlo o 3 stotiny sekundy. „Škoda, že sa súťažilo ráno, lebo popoludní dokážem plávať oveľa rýchlejšie. Toto bol však iba môj prvý pokus o limit. Šanca ešte stále existuje. Zabojsť o Atény sa pokúsím na pretekoch v Bratislave a v Prahe,“ prezradila I. Langeová (na fotografii). Má smolu v tom, že je to disciplína, ktorú chce na OH plávať aj Moravcová. A keďže Martina už v nej splnila A-limit FINA, Ivana to podľa reglementu pre štart dvoch pretekárov z jednej krajiny v tej istej disciplíne musí dokázať tiež. Hodnota limitu je však 25,64 s, pričom jej osobný rekord je 25,82 (v Madride len 26,16 s).

Dvojstranu pripravil Jozef MICHNICA

Ivana sa nevzdáva

Slová života

Stalo sa to pred mnohými rokmi. Náročné legislatívne rokovanie cirkevného grémia sa natiahlo, hodinu po polnoci už prichádzala únava. Vtedy vystúpil s príspevkom teologický profesor a svojím obvyklým dynamickým vystúpením a veľmi zaniieteným spôsobom oživil diskusiu, prebudil záujem poslucháčov a doslova rozhybal, rozveselil všetkých prítomných. Iskra ducha preskočila a pozitívne ovplyvnila ďalšie.

O(b)živenie

Práve s menom tohto profesora evanjelickej etiky ThDr. Igora Kišša sa spája obnova duchovnej služby v armádnom prostredí u nás. Prišiel ako prvý duchovný, aby vyše 45 rokov začal na MO SR s prípravou koncepcie fungovania duchovnej a náboženskej zložky vojenského spoločenstva. Priekopnícka práca rozhybala duchovnú oblasť, neprirodzene odsunutú bokom na temer polstoročie. Veľmi dôležitý začiatok pri zvyšovaní úrovne duchovného života – a ten je predsa hýbateľom v každej oblasti činnosti ľudí, špecificky v ozbrojených silách pri ich mierotvornom a pokoj zaručujúcom poslaní. Po desiatich rokoch mohol ako slávnostný kazateľ poukázať pri službách Božích na východiská, ktoré k oživeniu, ale i k obžive v duchovnom živote vedú a bolo zrejme, že má pre nás stále čo povedať.

Každý tvorivý postup, aj vytváranie novej štruktúry ozbrojených síl musí mať nevyhnutne oživujúci prvok. Cirkev túto iskru nazýva na základe Biblie Duchom, ktorý človeka učí, vedie, teší, radí, motivuje a naplňa vedomím užitočnosti poslania. Poslania v povolani, ktoré má chrániť život, prispievať k jeho kvalite a najmä dôstojnosti, aká Božiemu stvoriteľstvu náleží. Človek v službe pre človeka, vojak slúžiaci nielen občanovi našej vlasti, ale čoraz viac v službe idey zachovania humanity – ľudskej vzájomnej láskavosti. Duch je činiteľom, ktorý obživuje – zaobstaráva výživu pre bytosť, samozrejme podľa svojej podstaty, ale aj oživuje ľudského ducha podliehajúceho únave, depresii, sklamaniu, beznádeji, cynizmu, ľahostajnosti či rezignácii. Každodenné oživovanie je kľúčom k pochoopeniu tajomstva, prečo sa človek nevzdáva, prečo máme nádej aj pre život národných spoločenstiev aj ľudstva ako celku.

Zaujala ma biblická výzva: „Ducha neuhášajte!“ Má v sebe pozitívny náboj – podporujte tých, s ktorými žijete, aby duchovne rástli, prejavovali svoju vyspelosť a angažovanosť v rezorte i civilnom sektore, najmä v rodine a jej „budovaní“, spevňovaní. Aby ľudské zdroje – vyjadrené vojenskou terminológiou – fungovali ako zdroje, ako prínos nielen kvantitatívny, musia byť napojené na kvalitný duchovný zdroj, ktorý dáva aj trvácnu motiváciu. Duch Boží o(b)živuje, aby sme mohli nasledovať príklad obetavej lásky Ježiša Krista k nám!

Plk. ThMgr. Tomáš SEMKO

Premiér vo Zvolene

Predseda vlády SR Mikuláš Dzurinda navštívil dňa 24. mája Veliteľstvo vzdušných síl OS SR vo Zvolene. Cieľom jeho návštevy bola prehliadka Centra riadenia vzdušných operácií (CRVO) vzdušných síl, ktoré je po vstupe Slovenskej republiky do NATO začlenené do integrovanej protivzdušnej obrany členských štátov aliancie. Veliteľ vzdušných síl generálmajor Jozef Dunaj počas krátkeho pracovného rokovania oboznámil predsedu vlády s činnosťou tohto vysoko špecializovaného pracoviska, ako aj s prínosom integrácie a pripojenia CRVO vzdušných síl do medzinárodnej radarovej siete členských štátov NATO.

Významnou časťou spoločného stretnutia bola informácia o postupe modernizácie lietadiel MiG-29. Generálmajor Dunaj prezentoval kroky, ktoré slovenská strana doteraz vykonala a ktoré je ešte potrebné uskutočniť. Modernizáciou MiG-ov sa predĺži ich životnosť, znížia sa náklady na prevádzku a lietadlá budú plne kompatibilné s leteckou technikou NATO.

Text a foto kapitán František ŘÍHA

Tisíc litrov ministerskej krvi

Na jarnom odbere krvi, ktorý v Klube Ministerstva obrany SR organizovala mobilná odberová jednotka Slovenského Červeného kríža v spolupráci s ružinovskou nemocnicou, bol posledným darcom plukovník Ľudovít Fridrich. Nebolo by na tom nič zvláštne, keby plk. Fridrich nebol vo svojich 51 rokoch prvodarcom. „Musím sa priznať, že o darcovstve krvi som rozmýšľal už dlhé roky. No poznáte to – človek sa sústreďí na robotu a na nič iné nemá čas. No a potom, keď sa z ničoho nič ocitne v personálnej zálohe, už len môže rozmýšľať, čo všetko zameškal a či ešte niečo môže dobehnúť. Tak ako ja napríklad toto darcovstvo krvi,“ poznamenal plukovník. Podplukovníčka Soňa Pinziková (11 odberov) a podplukovník Štefan Dinžík (35 odberov) sú však pravidelní darcovia. Na odbery v Klube MO SR nedajú dopustiť. „Aby sme strávili pol dňa niekde na transfúznej stanici, tak by sme na to čas nemali ani my,“ vysvetľujú. Ako nám povedala manažérka Slovenského Červeného kríža pre bezpríspevkové darcovstvo krvi Mária Kmeťová, odbery sa v bratislavskom Klube MO SR uskutočňujú približne štvrtročne od roku 1993. V priemere prichádza okolo 50 darcov. „Keď to tak zrátam, vychádza mi, že za toto obdobie sme tu získali okolo 1 100 litrov ministerskej krvi,“ s úsmevom sa poďakovala všetkým darcom z ministerstva obrany. Posledný počet – 38 darcov, medzi ktorými mala tradične zastúpenie i redakcia OBRANA, bol však tentoraz najnižší. Jeho percentuálny podiel k počtu zamestnancov ministerstva je ale i tak stále vysoký.

Pavol VITKO

Čistili a upravovali hroby

Na podnet Spoločnosti pre starostlivosť o nemecké vojnové hroby na Slovensku so sídlom v Prešove a VDK (Volksband Deutsche Kriegsgräberfürsorge) so sídlom v Kesseli (NSR) pôsobilo vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši od 4. 5. do 14. 5. 2004 jedenásť príslušníkov Leteckého podporného práporu Bundeswehru (SRN), ktorých viedol npor. Michael Therenissen. Denne sa presúvali do podtatranskej obce Važec, kde na nemeckom cintoríne čistili

a upravovali hroby vojakov, ktorí padli na tomto území počas 2. svetovej vojny. Mladí príslušníci Bundeswehru sadili kríky, stromy, siali trávu, čistili a upravovali terén. Dňa 7. mája spolu so študentmi VA upravovali hroby pri pamätníku padlých príslušníkov 1. čs. armádneho zboru na Háji - Nicovom v Liptovskom Mikuláši. Pri tejto príležitosti hostí zo NSR a všetkých brigádnikov pozdravil primátor mesta dr. Alexander Slafkovský.

– hg –

Chceš mi povedať, že si ešte nevidel prístroj na nočné videnie?!

Manželská hádka. Manžel: - Tak mi povedz, prečo si sa za mňa vydávala? Iba preto, aby si mohla každý deň robiť scény a škandály?

- Nevedela som, že si taký hlupák.
- Klameš, vedela!

...

Sváko Matej sa pohádal so svojou ženou. - Ja viem, že sa už nevieš dočkať, kedy umriem. Ale to ti hovorím, kým ja žijem, vdovou nebudeš!

...

- Stará, spi a mlč! - hovorí manžel po hádke.

- Ešteže čo! Spať budem, ale mlčať nie!

...

Rozvod. Manžel sa obráti k sudcovi: - Povedzte pán sudca, môže dvojčlenná rodina vyžiť zo sedemtisíc korún mesačne?

- No, pri trochu skromnosti môže...

- Vidíte, a ona do mňa už tretí rok hučí: Choď si hľadať prácu! Choď si hľadať prácu!

7 x odpovedz

1. Spoločný česko-slovenský prápor pôsobí v misii KFOR od:

- a) 20. februára 1999
- b) 20. februára 2001
- c) 20. februára 2002

2. Vojenský folklórny súbor Borievka pôsobí:

- a) vo Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach
- b) vo Vojenskej akadémii v Liptovskom Mikuláši
- c) v Kultúrnom a metodickom centre OS SR v Trenčíne

3. Medzinárodná výstava leteckej a kozmickej techniky ILA sa uskutočňuje v meste:

- a) Farnborough
- b) Berlín
- c) Paríž

4. Dosiaľ najstaršou známou vojenskou prísahou v slovenčine je Kurucká prísaha z roku:

- a) 1705
- b) 1805
- c) 1605

5. Ktoré z nasledujúcich dopravných lietadiel nelietalo s výsostnými znakmi vzdušných síl OS SR?

- a) Jak-40
- b) Tu-154
- c) An-30

6. Zbrojárska firma Oto Melara má sídlo v:

- a) Taliansku
- b) Švédsku
- c) Španielsku

7. Ktorý hrdina gréckych báji zvíťazil v boji s krétskym Minotaurom?

- a) Herakles
- b) Achilles
- c) Theseus

Generáli pod katedrálou

vojenský kňaz Jean-Pierre Brard zaviedol Slovákov aj na ďalšie takmer neznáme pietne miesto. Schodmi za oltárom spolu s nimi zišiel do krypty, kde sú pochovaní významní francúzski maršali a generáli. Z nápisov na mramorových tabuliach osadených v stene je zrejme, že ako prvý tu bol pochovaný divízny generál de Lasalle v roku 1809 a ako posledný generál de Grancey v roku 1973. Rovnakej cti sa symbolicky dostalo aj francúzskym väzňom, ktorí zomreli v koncentračných táboroch. Podobne aj Francúzom padlým v Indočíne. Prach z koncentrákov či z Vietnamu je uložený v krypte na malom oltári v nevelkých nádobách. „Keby bol francúzsko-slovenský generál Štefánik pochovaný tu, a nie na Slovensku, už je naša krypta zaplnená,“ dovolil si malý žartík J. P. Brard, ktorý bol v minulosti päť rokov riaditeľom vojenskej púte v Lurdoch. Na otázku - prečo? - nám dal jednoduchú odpoveď: „V stenách krypty je voľné už len jedno miesto“ (na fotografii hore).

Text a foto Pavol VITKO

Fotozaujímavosť

Cestou na 46. vojenskú púť do Lúrd (pozri strany 22 a 23) sa slovenskí vojaci zastavili vo Vojenskej akadémii v Paríži, kde im hostitelia po 20-hodinovej ceste už tradične veľmi ústretovo poskytli možnosť na rannú hygienu a parkovanie autobusov. Následne sa zúčastnili na svätej omši v Katedrále svätého Ľudovíta, ktorá je diecéznym katedrálom chrámom francúzskych ozbrojených síl. Katedrála je súčasťou známej Invalidovne. Tú dal postaviť Ľudovít XIV. pre svojich ranených vojakov. V jej areáli je aj hojne navštevovaný hrob cisára Napoleona. No nielen ten. Prelát katedrály

S Ú D N I Č K A

Desiatnik Erik bol prijatý do služobného pomeru podľa v tom čase platných predpisov minimálne na tri roky. Počas základného výcviku nováčikov 5. júla pri večernej kontrole zhabal siedmim vojakom povinnej služby mobilné telefóny. Mobily im po skončení základného výcviku mal vrátiť. Nevrátil. Tým im spôsobil škodu vo výške najmenej 17 651,- Sk, a škoda na telefónnych kartách predstavovala najmenej 7 018,-Sk.

Bývalý desiatnik

Akciou s mobilmi to len začalo. Erik najmenej v desiatich prípadoch vyžadoval cigarety od vojakov povinnej služby za to, že im umožnil fajčiť a že im počas večernej kontroly nevyhádzal veci zo skriniek. Keď mu cigarety odmietli poskytnúť, obsah skriniek putoval na dlážku a odniesli si to aj rozhádzané postele. Jedného „neposlušníka“ dokonca po večierke neoprávnene nútil vykonávať telesné cviky pre údajne nesprávne uloženie vecí v skrinke a neupravenú posteľ. Do tretice 23. júla po večierke na izbe mužstva fyzicky napadol slobodníka povinnej služby. Udrel ho drevenou palicou najmenej päťkrát do nôh a spôsobil mu krvné podliatiny. Prokurátor vojenskej prokuratúry začal trestné stíhanie a obvinil Erika z trestného činu krádeže, porušovania práv a chránených záujmov vojakov a z trestného činu urážky medzi vojakmi.

Erik sa na pojednávaní vyhovárал. Mobily už chcel vrátiť, ale niekto mu ich ukradol. Cigarety mu vojaci ponúkali sami, aby si zabezpečili menej náročnú kontrolu uloženia osobných vecí. Slobodníka vraj udrel preto, lebo bol opitý a pôsobil ako zlý príklad pre ostatných vojakov povinnej služby. Erik bol nakoniec uznaný vinným zo žalovaných trestných činov. Trest odňatia slobody v trvaní 16 mesiacov mu bol podmienene odložený na skúšobnú lehotu 20 mesiacov. Zároveň stratil vojenskú hodnosť a musí nahradiť spôsobenú škodu.

Plk. JUDr. Vladimír PETEJA

P R Í B E H

„Keď môj kamarát nadporučík Miroslav Šot po rokoch dozrievania dospel k názoru, že jeho kresťanská viera je nezlučiteľná s členstvom v komunistickej strane, v zmysle straníckych stanov požiadal o zrušenie členstva. Bolo to v roku 1984. To, čo nasledovalo, bol veľmi krátky proces. Do týždňa ho nielenže vylúčili zo strany, ale aj vyhodili z armády,“ spomínal cestou zo 46. vojenskej púte v Lurdoch (pozri strany 22 a 23) pracovník vojenského ordinariátu Jozef Dorko, vtedy veliteľ prieskumnej skupiny a neskôr technik v Podbořanoch.

Prieskumník a diakon

Moravák Šot pritom pôvodne vôbec nebol aktívny veriaci. Obrázne povedané, k oltáru ho priviedla jeho manželka a manželia Dorkovci. Tí boli Šotovcom svedčiť na ešte tajnom cirkevnom sobáša a následne sa stali aj krstnými rodičmi ich piatich detí.

No a čo sa dialo potom, keď nádejného nadporučíka a veliteľa prieskumnej roty Miroslava Šota vykopli z útvaru v Podbořanoch za kasárenskú bránu? „Bol veľmi šikovný a bez problémov si našiel solidnú prácu v Lounoch. Keď sa to však súdruhovia dozvedeli, okamžite zariadili, aby ho ešte v skúšobnej lehote prepustili. Skrátka – musel zmiznúť z očí. Následne až do nežnej revolúcie pracoval ako lesný robotník v Chomutove,“ dodal Jozef Dorko. Po roku 1989 Miroslava Šota rehabilitovali a reaktivovali. V Armáde Českej republiky pracoval ešte desaťročné. Zároveň diaľkovo vysúdovateľ teológiu. Bol vysvätený za diakona a z tejto pozície dobrovoľne pôsobil aj medzi vojakmi. Medzitým sa presťahoval na svoju rodnú Hanú a žije neďaleko Kroměříže. „Musím sa priznať, že aj keď sme boli veľkí kamaráti a sme rodina, už niekoľko rokov sme sa osobne nestretli. Neskutočne ma potešilo, keď som ho teraz zbadal v Lurdoch. Môj najlepší kamarát z našich spoločných prieskumníckych čias kráča ako diakon na čele skupinky moravských veriacich. No nie je to skoro ako zázrak?“ pousmial sa J. Dorko.

Pavol VITKO

Autor výroku: W. L. Brudziński	samec kozy	meno Vlkolín- skeho	zviazané steblá skos. obilí	útok lieta- dla na lietadlo	Autor: Vojtech KUKOL' osídla	POMÔCKY: At, pad, Oze, Ho Valo	zn. jed- notky bušel	skr. receptu	meno humoristky Vacvalovej	koridory	dravec s cennou kožušinou (zapácha)	Obrana	voľne viseli, padali (vlasý)	4
polotuhá látko z múky a tekutiny						nemecký dramatik telovýchov. lekárstvo						stredné vlny (skr.)		
3												písm. gr. abecedy slov. hádzanár		
oraním obrobil, zoral							postupne vykúje	zlučovať (odb.) kriak						
Obrana	5	lavica, po maďarsky biblický vrch				MPZ Slovenska meno Bohúňa			dolná časť tváre zn. dys- prózia					
EČV okr. Žilina			1 čiže (tu jest)								horská osada zavrtaj (expr.)			
dlhochvostý papagáj				kaprovité ryby st. značka žiletiek						Zoltán (dom.) vidina ilúzia				
vojenská jednotka					opica (zried.) rieka vo Francúz.			Majstrov- stvá sveta nepoču- júcich	2 st. japon. politik			rímska štvorka alebo (bás.)		
patriace Irovi					skónava angl. skr. leteckej pošty							lat. skr. oleja (oleum)	konzumuje	
vezmi si			6											
starojapon- ský boh zeme				vrchná časť hlavy						obrábaný pozemok				

Opancierovaný prieskumný automobil Fennek

Najnovším opancierovaným vozidlom, ktoré posilnilo útvary nemeckého Bundeswehru, je ľahký prieskumný opancierovaný automobil Fennek. Vozidlo vyvinula nemecká firma KMW a holandská spoločnosť SP Aerospace and Vehicle Systems BV. V decembri 2001 podpísali výrobcovia s ozbrojenými silami oboch krajín kontrakt na dodanie 612 sériových vozidiel. Nemecko objednalo 178 prieskumných vozidiel Fennek, 24 vozidiel v ženijnej úprave a 4 delostrelecké pozorovacie vozidlá. Bundeswehr získal prvé vozidlo Fennek v decembri 2003. Dodávky budú pokračovať do roku 2007.

Vozidlo s dĺžkou 5,71 m, šírkou 2,49 m, výškou 1,79 m a hmotnosťou 9 700 kg poháňa dieselový motor Deutz s výkonom 179 kW. Maximálna rýchlosť na vozovke je až 115 km/h, jazdný dosah v teréne asi 400 km. Fennek má trojčlennú posádku a operuje v jednotkách tvorených dvojicou vozidiel. Základným prieskumným prostriedkom vozidla je systém BAA, ktorý zahŕňa dennú CCD kameru, nočnú termálnu kameru a laserový diaľkomer. Celú hlavicu systému so senzormi možno zdvihnúť pomocou teleskopického ramena do výšky až 3,3 m.

Text a foto Miroslav GYŮRÖSI

Správne odpovede z OBRANY č. 9/2004

č. 1 Fregatu La Fayette poháňajú štyri motory

č. 2 Riadené strely typu ASMP

č. 3 Afganská armáda bude mať 70 000 vojakov

Výherca súťaže z OBRANY č. 9/2004

Zoltán Kabók, Kamenný most

Výherca krížovky z OBRANY č. 9/2004

Renáta Hladilová, Komárno

Otázka č. 1

Koľko vozidiel Fennek v ženijnej úprave si objednal Bundeswehr?

Otázka č. 2

Aký má byť cieľový početný stav Bundeswehru v roku 2010?

Otázka č. 3

Koľko školákov sa zúčastnilo na výtvarnej súťaži Vojaci očami detí?

Odpoveď spolu so spiatočnou adresou pošlite na korešpondenčnom lístku najneskôr do 20. 6. 2004 na adresu redakcie:

Redakcia Obrana – Armáda, Vydavateľská a informačná agentúra MO SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Letecké dni

SIAD 2004

Foto Miroslav GYÜRÖSI

Letisko
M. R. Štefánika
v Bratislave
Slovenská republika

12. - 13. júna 2004

Najväčšia letecká šou
Viac ako sto lietadiel

www.mod.gov.sk/siad2004

Organizátori:

Ministerstvo obrany SR

Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR

Ministerstvo zahraničných vecí SR

Slovenská správa letísk

Letové prevádzkové služby SR

Slovenský letecký zväz

Voľby na letisku

Z iniciatívy Ministerstva obrany SR ako spoluorganizátora Leteckých dní SIAD 2004 bude v areáli Letiska M. R. Štefánika v Bratislave možné zúčastniť sa na voľbách do Európskeho parlamentu. Prenosná volebná urna bude k dispozícii na dobre označenom mieste v nedeľu 13. júna v čase od 11.00 do 14.00 hod. Podmienkou účasti návštevníkov SIAD na voľbách bude voličský preukaz, ktorý si možno vybaviť na obecnom úrade v mieste trvalého bydliska.